

UDENRIGSMINISTERIET

EUROPAUDVALGET
Alm. del - bilag 1026 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

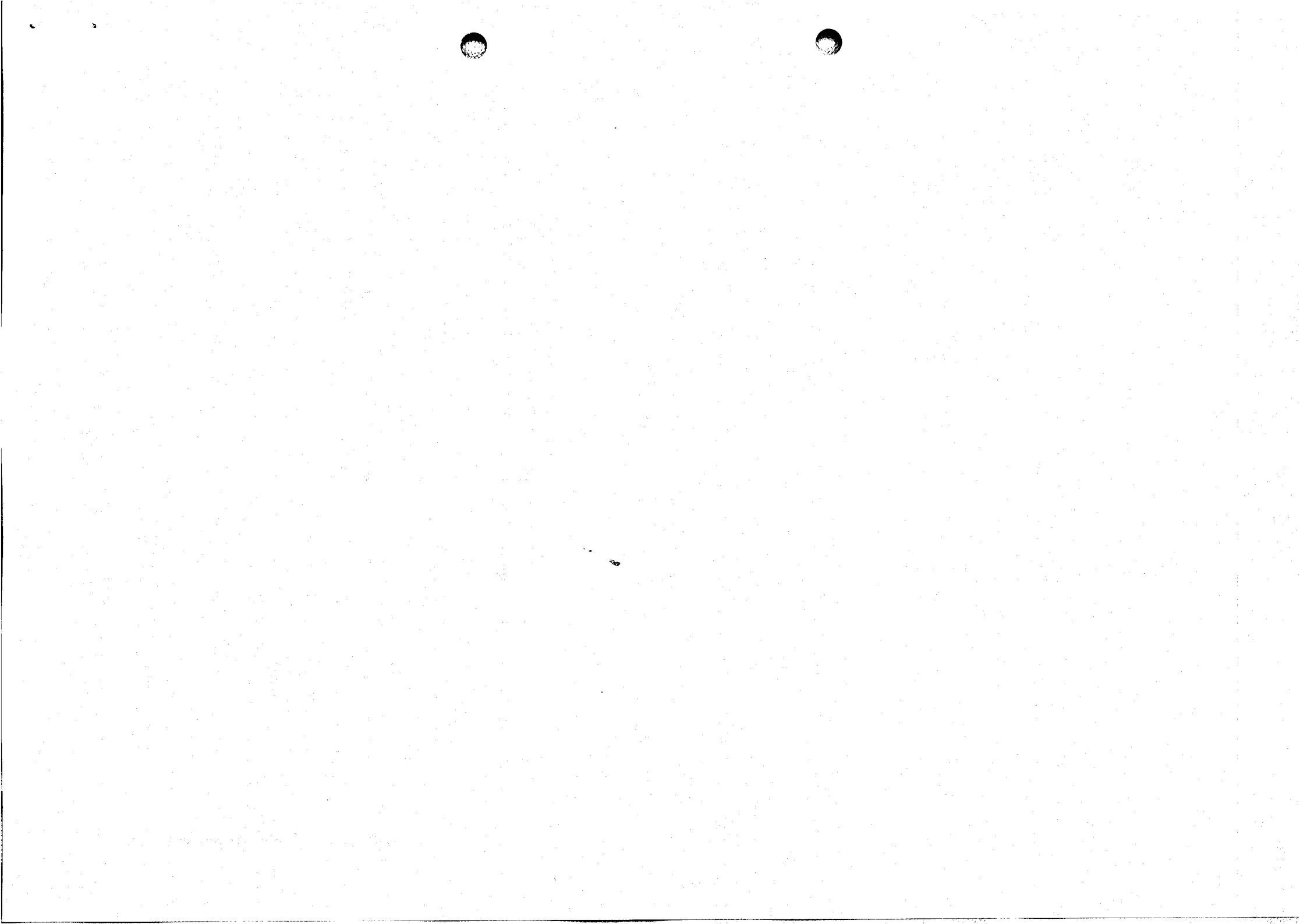
Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

29. marts 2001

Under henvisning til Europaudvalgets skrivelse af 13. februar 2001 (Alm. del – bilag 770) vedlægges Undervisningsministeriets besvarelse af det deri stillede spørgsmål nr. 116.

UNDERSVISINGS
MINISTERIET

Uddannelsesstyrelsen

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf 3392 5300
Fax 3392 5302
www.uvm.dk

27. marts 2001
J.nr. 2000-2282-47

Besvarelse af spørgsmål nr. 116 af 13. februar 2001 fra Folketingets Europaudvalg (alm. del - bilag 770).

Spørgsmål:

”Ministeren bedes - som lovet af finansministeren (fg. undervisningsminister) på Europaudvalgets møde den 9. februar 2001 - oversende et notat om gensidig anerkendelse af uddannelser inden for EU.”

Svar:

Der henvises til vedlagte notat af 8. marts 2001 (+ 4 bilag) fra Erhvervsministeriet.

Det skal samtidig oplyses, at der i forbindelse med finansloven for finansåret 2000 blev oprettet et Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser, som blev placeret i SUstyrelsen.

Centrets opgave er at yde service og vejledning til personer med udenlandske uddannelseskvalifikationer, herunder en vejledende vurdering af niveauet af den pågældendes udenlandske uddannelse set i forhold til den tilsvarende danske uddannelse. Desuden kan arbejdsgivere og uddannelsesinstitutioner få råd og vejledning om niveauet af udenlandske uddannelser.

Det skal endvidere oplyses, at der den 14. marts 2001 er fremsat et forslag til lov om vurdering af udenlandske uddannelseskvalifikationer. Det er hensigten med forslaget, at personer med udenlandske uddannelseskvalifikationer skal sikres adgang til at få disse kvalifikationer vurderet. Vurderingen skal ske med henblik på, at den pågældende kan få fodfæste på det danske arbejdsmarked eller opnå den rette videreuddannelse i det danske uddannelsessystem.

En vedtagelse af lovforslaget vil også give Centret for Vurdering af Udenlandske Uddannelser de kompetencer, der er nødvendige for at sikre en god sagsbehandling i forbindelse med vurderingen af udenlandske uddannelser.

NOTAT

Vedr.: Bidrag til besvarelse af spørgsmål nr. 116 (alm. del – bilag 770) stillet af Folketingets Europaudvalg.

8. marts 2001

1. Indledning

Folketingets Europaudvalg anmodede ved brev af 13. februar 2001 Undervisningsministeren om at oversende et notat om gensidig anerkendelse af uddannelser inden for EU.

Sag 01-78.264
E&S/HJE

Dette notat om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser (erhvervskvalifikationer) er et bidrag til Undervisningsministeriets besvarelse af spørgsmålet.

Gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer reguleres af to sæt EU-regler: En generel ordning, og de såkaldte sektordirektiver.

Følgende publikationer er vedlagt til orientering:

- Pjecen "Borger i EU – Hvis jeg vil arbejde i et andet EU-land", der er en overordnet introduktion til regelgrundlaget.
- Rapporten "Mutual Recognition of Professional Qualifications" fra Citizens Signpost Service, som identificerer en række "problempunkter" i håndteringen af reglerne om gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer, er vedlagt til orientering.

2. Den generelle ordning for anerkendelse af erhvervskvalifikationer

Den generelle ordning bygger på det grundlæggende princip, at enhver erhvervsudøvende, der er kvalificeret til at udøve sit erhverv i en medlemsstat, har ret til at få anerkendt sit eksamensbevis med henblik på at få adgang til at udøve det samme erhverv i en anden medlemsstat.

Fra dette princip gælder den undtagelse, at hvis værtslandet vurderer, at der er væsentlig forskel på de nationale lovkrav og en ansøgers kvalifikationer, har værtslandet mulighed for at pålægge ansøgeren udligningsforanstaltninger. En udligningsforanstaltning kan være enten "prøvetid" eller "egnethedsprøve".

"Prøvetid" betyder, at ansøgeren i en periode udøver det lovregulerede erhverv i værtslandet på en kvalificeret fagmands ansvar og eventuelt ledsaget af en supplerende uddannelse. Prøvetiden afsluttes med en bedømmelse.

"Egnethedsprøve" er en kontrol af ansøgerens faglige kundskaber, som foretages af værtslandets kompetente myndigheder. Prøvens formål er at vurdere ansøgerens egnethed til at udøve det pågældende lovregulerede erhverv i værtslandet.

Som altovervejende hovedregel er det *ansøgeren*, der vælger, om udligningsforanstaltningen skal bestå i prøvetid eller en egnethedsprøve. Der er dog visse undtagelser, der tillader, at værtslandets myndigheder træffer valget med hensyn til, hvilken udligningsforanstaltning der skal anvendes. Som eksempel på brugen af disse undtagelser kan nævnes, at danske myndigheder stiller krav om, at udenlandske revisorer altid skal aflægge egnethedsprøve.

Den generelle ordning er indført ved tre direktiver:

89/48/EØF ("1. direktiv") om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervskompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed, der er gennemført i dansk ret ved bekendtgørelse nr. 292 af 8. maj 1991.

92/51/EØF ("2. direktiv") om anden generelle ordning for erhvervsuddannelser til supplerung af direktiv 89/48/EØF, der er gennemført i dansk ret ved bekendtgørelse nr. 52 af 19. januar 1995.

99/42/EF ("3. direktiv") om indførelse af en ordning for anerkendelse af eksamensbeviser for de former for erhvervsvirksomhed, der er omfattet af direktiverne om liberalisering og om overgangsforanstaltninger, og til supplerung af den generelle ordning for anerkendelse af eksamensbeviser. Dette direktiv skal være gennemført i dansk ret inden 31. juli 2001.

Til nærmere belysning af den generelle ordning vedlægges Europa-Kommissionens vejledning for brugere af den generelle ordning og en adfærdskodeks til de nationale myndigheder vedrørende de administrative formaliteter, indvandreren kommer ud for.

3. Sektordirektiverne

Sektordirektiverne bygger på en minimumsharmonisering af uddannelserne til en række erhverv. Den grundlæggende metode er, at de enkelte direktiver opregner de eksaminer i hver enkelt medlemsstat, som de øvrige medlemsstater er forpligtede til at anerkende, samtidig med, at der fastlægges visse generelt formulerede mindstekrav til uddannelsernes længde og indhold. I princippet kan kvalifikationerne for en udøver af et af disse erhverv anerkendes automatisk, og den pågældende kan således arbejde i et hvilket som

helst andet EU-land. De erhverv, der er dækket af sektordirektiver, er følgende:

- Sygeplejersker med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje (direktiv 77/452/EØF og 77/453/EØF).
- Tandlæger (direktiv 78/686/EØF og 78/687/EØF).
- Dyrlæger (direktiv 78/1026/EØF og 78/1027/EØF).
- Jordemødre (direktiv 80/154/EØF og 80/155/EØF).
- Arkitekter (direktiv 85/384/EØF).
- Farmaceuter (direktiv 85/432/EØF og 85/433/EØF).
- Læger (direktiv 93/16/EØF).

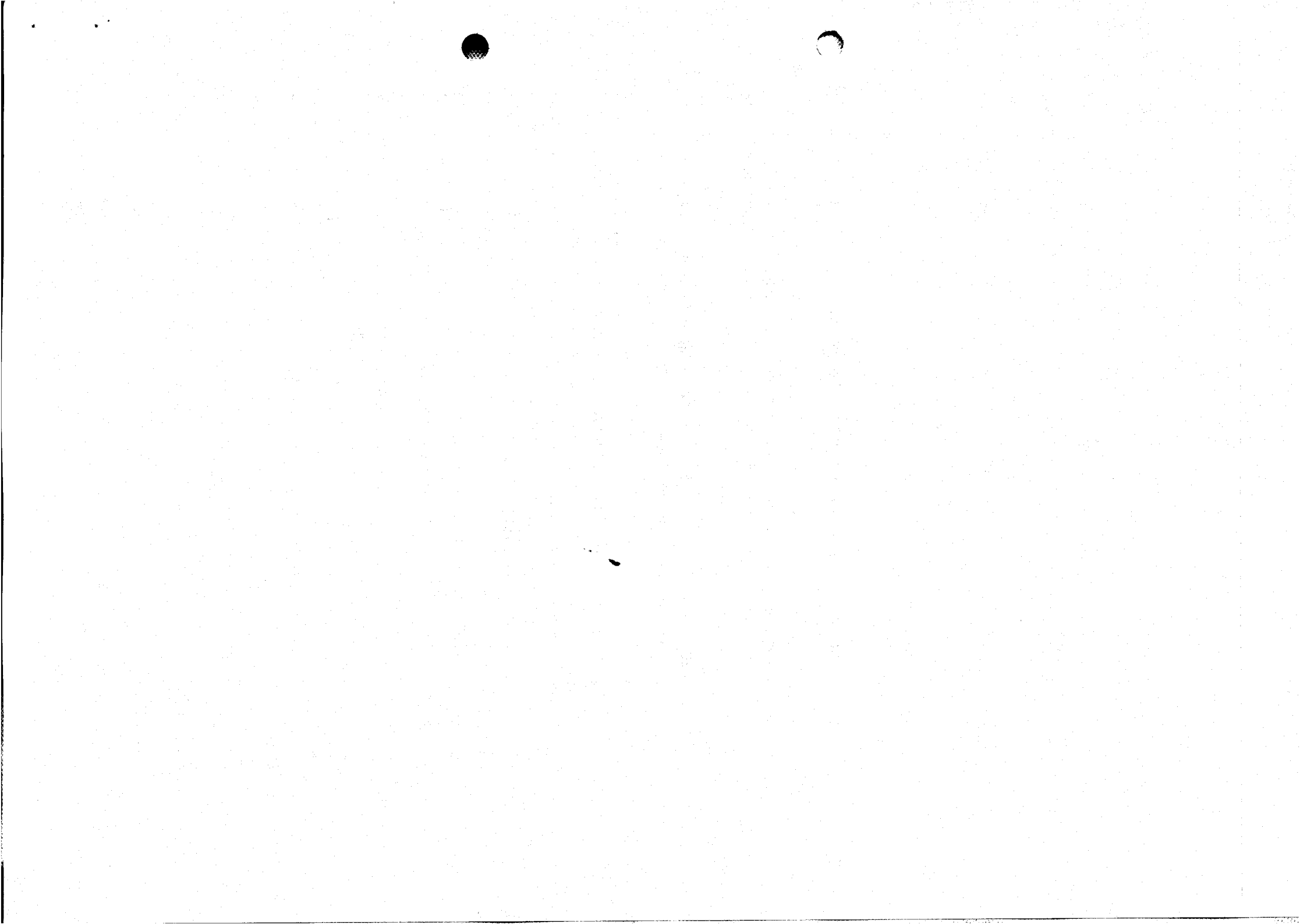
4. Igangværende initiativer

Kommissionen fremsatte den 11. december 1997 et SLIM-forslag om ændring af direktiv 89/48/EØF og 92/51/EØF om den generelle ordning for anerkendelse af erhvervsuddannelser til supplerende af direktiverne om følgende erhverv: Sygeplejersker med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje, tandlæger, dyrlæger, jordemødre, arkitekter, farmaceuter og læger, KOM (97) 638 endelig udg.

Formålet med SLIM-initiativet ("Simpler Legislation in the Internal Market") er at forenkle EU-lovgivningen, og dermed skabe mere overskuelige retsakter.

Forslaget har været til behandling i Forligsudvalget, jf. EF-traktatens artikel 251 om fælles beslutningstagen, og et fælles udkast er nu godkendt af udvalget, således at forslaget kan vedtages på et kommende Rådsmøde.

I henhold til det godkendte udkast skal det kommende direktiv være gennemført i dansk ret inden 1. januar 2003.

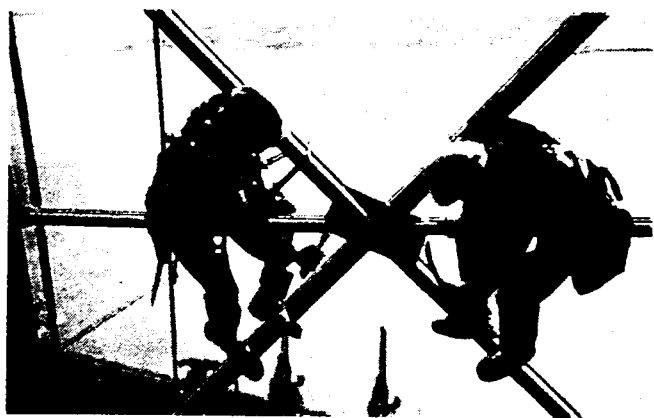
Borger

i EU

Hvis jeg vil
arbejde
i et andet
EU-land

Informationsprogram for borgerne i EU

Denne brochure er et af de dokumenter, EU udgiver som led i »Borgerne først«-initiativet. Dette »Borgerne først«-initiativ, som omfatter oplysningsinitiativer om »Euro: en europæisk valuta« og »EU- et fælles anliggende«, er en del af et Informationsprogram for borgerne i EU igangsat af Europa-Kommissionen og Europa-Parlamentet.

Formålet med denne brochure er at give dig en idé om de muligheder, du har som EU-borger, der arbejder eller vil arbejde i en anden medlemsstat. Den beskriver derfor ikke alle de rettigheder, du kan påberåbe dig, og de forpligtelser, der kan følge, med afhængigt af din personlige eller familiemæssige situation. I denne forbindelse skal vi minde om, at når der er tvivl om omfanget af en ret eller en forpligtelse i henhold til EU-retten, er det kun ordlyden i de officielle retsakter (traktater, forordninger, direktiver, beslutninger osv.), der er retsgyldig.

Brochurerne »Hvis jeg vil bo i et andet EU-land« og »Hvis jeg vil studere, uddanne mig og forske i et andet EU-land« foreligger også. Der er ved at blive udarbejdet flere brochurer i serien Borger i EU om forbrugerspørgsmål (f.eks. om køb af varer og tjenesteydelser i et andet EU-land og brug af finansielle tjenesteydelser i det indre marked) og på det sociale område (f.eks. om sundhedsbeskyttelse og sikkerhed på arbejdspladsen og lige muligheder).

Borger i EU

Som borger i Den Europæiske Union har du rettigheder, som du måske ikke altid er klar over. Vidste du f.eks., at du kan rejse til et andet EU-land og studere, arbejde eller leve som pensionist med samme rettigheder som landets egne statsborgere?

For at du bedre kan kende dine muligheder, udgiver Europa-Kommissionen en række brochurer med en oversigt over dine rettigheder, over hvilke betingelser der gælder, og hvordan du kan udnytte rettighederne.

Disse rettigheders udstrækning og forskellighed er af en sådan art, at en kort gennemgang under ingen omstændigheder vil kunne afspejle samtlige de enkelte forhold, de dækker. Henvend dig derfor for yderligere oplysninger til de kontaktpunkter, der angives på sidste side i brochurerne. Endvidere findes der praktiske oplysninger om dine rettigheder og om udøvelsen af disse i de foldere, hvis emner er angivet på omslagets bagside. Hver folder behandler et land og beskriver, hvad du skal gøre for dér at udøve dine rettigheder. F.eks. forklarer folderen om opholdsret på dit sprog, hvordan du skal opnå opholdstilladelse i det land, folderen omhandler. Folderne fås ved at ringe til det telefonnummer, der er anført sidst i brochuren. Opkaldet er gratis og du vil få svar på dansk.

HVIS JEG VIL ARBEJDE I ET ANDET EU-LAND

I denne brochure tages der forskellige spørgsmål op,
afhængig af din beskæftigelsesmæssige situation:

I. JOBSØGENDE

Adgang til at optage og udøve beskæftigelse
Anerkendelse af eksamensbeviser
Jobsøgning, når man er arbejdsløs
Beskyttelse af persondata

II. LØNMODTAGERE

Opholdsret
Anerkendelse af eksamensbeviser
Arbejdsvilkår
Fagforeningsrettigheder
Social sikring
Andre sociale ydelser
Skat
Familie
Arbejdstagere, der udstationeres i et andet
EU-land
Grænsearbejdere
Beskyttelse af persondata

III. SELVSTÆNDIGE ERHVERVSDRIVENDE

Fri etableringsret
Fri udveksling af tjenesteydelser
Opholdsret
Anerkendelse af eksamensbeviser
Social sikring
Andre sociale ydelser
Skat
Beskyttelse af persondata

IV. PERSONER, DER IKKE LÆNGERE UDØVER BESKÆFTIGELSE

V. VEJLEDNING I, HVORDAN DU SKAL FÅ ANERKENDT OG UDØVE DINE RETTIGHEDER

VI. NYTTIGE ADRESSER

VII. BESTILLING AF FOLDERE

Som statsborger i en EU-medlemsstat har du ret til at rejse til et andet EU-medlemsland for at arbejde som lønmodtager eller som selvstændig, for at søge arbejde eller for at lade dig pensionere. Du skal behandles på lige fod med landets egne statsborgere. Nogle af dine rettigheder som arbejdstager i EU vil kunne udvides til at omfatte din ægtefælle og medlemmer af din familie.

ADGANG TIL AT OPTAGE OG UDØVE BESKÆFTIGELSE

Du skal vide, at du har ret til beskæftigelse på nøjagtigt samme vilkår og med fuldt ud de samme rettigheder som statsborgere i det medlemsland, du søger beskæftigelse i. Du kan søge enhver stilling, der tilbydes i et andet EU-land, herunder jobs i det offentlige. Visse jobs kan dog være forbeholdt landets statsborgere. Det drejer sig om jobs, der omfatter deltagelse i udøvelsen af offentlige hverv og funktioner, der har til formål at varetage landets generelle interesser (såsom forsvaret, politiet etc.).

Du kan altså ud over ledige stillinger på det private arbejdsmarked også søge mange stillinger i den offentlige sektor såsom i en stor del af sundheds- og undervisningssektoren, uanset nationalitet, transport, herunder luftfartsselskaber og rederier, el- og gasforsyning, postvæsen, radio og TV og civile forskningsorganer. (Se folderen om beskæftigelsesaspekter: Ret til at optage og udøve beskæftigelse).

1. I denne brochure anvendes udtrykkene »land«, »stat« eller »medlemsstat« uden forskel for at betegne Unionens medlemsstater, der er Belgien, Danmark, Det Forenede Kongerige, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Portugal, Spanien, Sverige, Tyskland, og Østrig. Andre lande eller stater kaldes her »tredjelande«. Bemærk dog, at i henhold til aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde kan du påberåbe dig næsten alle de i denne brochure omhandlede rettigheder i Island og Liechtenstein og Norge og de gælder også for borgere fra disse tredjelande, når de arbejder i en af Unionens medlemsstater.

Jobsøgende

ANERKENDELSE AF EKSAMENSBEVISER

I nogle medlemslande stilles der krav om eksamensbeviser, grader, certifikater eller andre særlige kvalifikationer for at kunne udøve visse statsautoriserede erhverv, enten som lønmodtager eller selvstændig. Det kan være vanskeligt at få anerkendt sin uddannelse fuldt ud. Det skyldes de betydelige forskelle mellem uddannelser og eksamensbeviser i de enkelte lande. EU har derfor indført anerkendelsesordninger, således at du i fuldt omfang kan få anerkendt og benytte dit eksamensbevis i et andet EU-land. Hovedreglen er ganske enkelt, at er du kvalificeret til at udøve et erhverv i dit hjemland, er du også kvalificeret til at udøve det i alle de andre EU-lande.

På EU-plan er der nu blevet indført en generel ordning for anerkendelse af kvalifikationer, som gælder for langt de fleste lovregulerede erhverv. Så hvis du ønsker beskæftigelse inden for erhverv (som lærer, advokat, ingeniør eller psykolog f.eks.), der er statsautoriserede i værtslandet, skal du ansøge om at få anerkendt dine eksamensbeviser hos de relevante myndigheder i det land, hvor du ønsker at arbejde. Myndighederne har en frist på fire måneder til at svare på din anmodning. Konstaterer de, at din uddannelses varighed eller indhold adskiller sig betydeligt fra de krav, der stilles i værtslandet, kan de kræve enten erhvervs erfaring som tillæg til

uddannelsen, deltagelse i et tilpasningskursus eller beståelse af en egnethedsprøve. Kun én af disse tillægsforanstaltninger kan pålægges.

Hvis du er læge, sygeplejerske med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje, tandlæne, jordemoder, dyrlæge, farmaceut (erhverv, hvor kvalifikationer kan være underlagt en mindstesamordning på EU-plan) eller arkitekt, anerkendes dine nationale kvalifikationer i princippet automatisk, og du vil kunne tage arbejde i et hvilket som helst andet EU-land.

Er dit erhverv ikke lovreguleret i det land, du ønsker at arbejde i, kræves der ingen anerkendelse af eksamensbeviser, og du har ret til at tage arbejde i landet uden nogen retlige hindringer vedrørende din uddannelse eller dine kvalifikationer. (Se folderen om anerkendelse af eksamensbeviser).

JOBSØGNING, NÅR MAN ER ARBEJDSLØS

Ud over de almindelige bestemmelser, der er omtalt ovenfor, skal anføres følgende: Hvis du er arbejdsløs, har du ret til at bo i et andet EU-land for at søge arbejde i en vis periode. Der findes ikke EU-bestemmelser for længden af denne periode, men medlemsstaterne plejer at give tilladelse til en periode på seks måneder, skønt visse medlemsstater stadig kun tillader 3 måneder. Det bedste er at undersøge forholdene hos myndighederne i det land, hvor du søger arbejde. Uanset længden af den periode, hvori du har ret til at søge arbejde, kan myndighederne ikke kræve, at du skal forlade landet, hvis du kan bevise, at du stadig seriøst søger arbejde, og at du har en reel chance for at finde et (hvis du f.eks. stadig bliver indkaldt til jobsamtaler eller tests).

Du kan lade dig registrere i arbejdsformidlingerne, hvor du vil få samme hjælp som landets egne beskæftigelsessøgende. Man vil ikke kunne stille krav om, at du skal være bosat i landet.

Endvidere skal du vide, at du fortsat i et tidsrum af højst tre måneder kan modtage de arbejdsløshedsdagpenge, du eventuelt har modtaget hidtil. Følgende betingelser skal opfyldes: du skal have været til rådighed for arbejdsformidlingen i det land, der udbetalte dig arbejdsløshedsdagpenge i mindst 4 uger. Den pågældende institution udleverer en formular E 303. Med denne skal du som beskæftigelsessøgende henvende dig til arbejdsformidlingen i det land, du søger beskæftigelse i. Finder du ikke nogen beskæftigelse i sidstnævnte land, må du vende tilbage til det første land i løbet af tre måneder for at bevare din ret til dagpenge.

I øvrigt kan enhver, der søger arbejde, eller har fået arbejde i en anden medlemsstat, benytte EURES-nettet, som er oprettet som led i et

samarbejde mellem Europa-Kommissionen og de nationale arbejdsmyndigheder. Dette net omfatter 450 Euro-rådgivere spredt over hele EU og Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. De er uddannede til at bistå med oplysninger, rådgivning og formidling. Euro-rådgivere kan kontaktes gennem arbejdsformidlingerne. (Se folderen »Hvordan finder jeg arbejde?«).

Endelig skal du vide, at du har ret til at forlade dit hjemland for at arbejde som lønmodtager i alle EU-lande uden at skulle igennem særlige formaliteter. Du behøver kun et gyldigt identitetskort eller pas. Denne ret kan kun indskrænkes af alvorlige forhold, der vedrører den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller folkesundheden.

BESKYTTELSE AF PERSONDATA

Du kan undertiden blive anmodet om at give personlige oplysninger til en forvaltning, en arbejdsgiver eller som led i visse prøver.

De fleste medlemsstater har truffet foranstaltninger til beskyttelse af persondata, men omfanget af denne beskyttelse veksler fra medlemsstat til medlemsstat.

For at beskytte enkeltpersoners privatliv men samtidig at sikre den frie bevægelighed for data er der blevet vedtaget fælles bestemmelser for hele EU til sikring af visse grundlæggende rettigheder, bl.a. retten til at blive oplyst om, retten til at gøre indsigelse mod og i visse tilfælde retten til forinden at give sit samtykke til, at persondata anvendes. Du skal dog vide, at medlemsstaterne har frist til oktober 1998 til at iværksætte de nationale bestemmelser, der er nødvendige for at sikre disse rettigheder.

Hvis du vil vide mere herom, kan du henvende dig til de myndigheder, der har til opgave at beskytte data (i Danmark Registertilsynet). De kan om fornødent også yde praktisk hjælp.

Lønmodtagere

OPHOLDSRET

Når du arbejder i et andet EU-land, har du ret til at opholde dig i landet. For ophold på over tre måneder udstedes en opholdstilladelse for EU-borgere. (Du kan finde flere oplysninger om opholdsretten i brochuren »Hvis jeg vil bo i et andet EU-land« og folderen om opholdsret).

ANERKENDELSE AF EKSAMENSBEVISER

Ud over de bestemmelser, der allerede er anført under rubrikken »anerkendelse af eksamensbeviser« i afsnit I Beskæftigelsessøgende, skal det understreges, at dine reelle kvalifikationer og din samlede erhvervserfaring kan lette anerkendelse af de eksamensbeviser, du måtte have opnået i en anden medlemsstat. (Se folderen om anerkendelse af eksamensbeviser)

ARBEJDSVILKÅR

Du er underlagt samme vilkår som værtslandets egne borgere med hensyn til løn, afskedigelse, genindtræden i arbejdslivet eller genbeskæftigelse, hvis du bliver arbejdsløs, og hvad angår sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Ligesom værtslandets egne statsborgere vil du kunne drage fordel af princippet om lige muligheder for mænd og kvinder hvad angår adgang til at optage og udøve beskæftigelse, aflønning, uddannelse, forfremmelse, arbejdsvilkår og social sikring.

FAGFORENINGSRETTIGHEDER

Du har ret til selv at vælge fagforening og til at udøve dine rettigheder i denne forbindelse på lige fod med værtslandets lønmodtagere. Du kan deltage i afstemninger om fagforeningsrepræsentanter eller selv være kandidat. Hvis du vælges som fagforeningsrepræsentant, har du samme rettigheder og privilegier som tillidsfolk, der er statsborgere i det land, hvor du arbejder.

SOCIAL SIKRING

Formålet med EU-bestemmelserne er ikke at harmonisere de sociale sikringsordninger, men blot at samordne dem. De tager hovedsagelig sigte på at sikre, at du er tilknyttet en social sikringsordning og kan bevare dine rettigheder (navnlig med hensyn til pension) uanset, hvilken medlemsstat du arbejder i. Principielt er du forsikret i det land, du arbejder i. Du, og under visse omstændigheder også din familie, har ret til samme sociale ydelser som

værtslandets egne borgere. Disse rettigheder vedrører ydelser i forbindelse med sygdom og fødsel (syge- og sundhedspleje og kontantydelse), invaliditet, alderdom og efterladte, arbejdsulykker og erhvervs sygdomme, død, arbejdsløshed samt familieydelser. Bistandshjælp, tillægspensioner, der ikke er lovfæstede, og efterløn/førtidspensioner er ikke omfattet af EU-bestemmelserne. Du skal betale samme bidrag som værtslandet egne borgere.

Der findes særlige bestemmelser for visse personkategorier, f.eks:

- grænsearbejdere: arbejder du i et andet EU-land end det, du bor i, og tager du dertil mindst en gang om ugen, gælder der særlige bestemmelser for syge- og sundhedsydelser og arbejdsløshedsdagpenge
- midlertidigt udstationerede: er du midlertidigt udstationeret i en anden medlemsstat, kan du på visse betingelser og i et begrænset tidsrum fortsat være forsikret i den medlemsstat, du normalt er tilknyttet.

Et andet princip, der er godt at kende, går ud på, at forsikrings- eller beskæftigelsesperioden, der er tilbagelagt under den sociale sikring i et andet land, tages i betragtning, når det skal fastslås, om du opfylder betingelserne for tildeling af en ydelse.

Modtager du alders-, invalide- eller enke-pension, har du ret til fortsat at modtage denne i et hvilket som helst EU-land, du måtte vælge at slå dig ned i.

EU-bestemmelserne om samordning af den sociale sikring og de nationale bestemmelser er beskrevet mere udførligt i to foldere,

Kommissionen har udgivet (se adressen bagest i denne brochure). Du tilrådes dog at indhente oplysninger i din bopælskommune eller i Direktoratet for Social Sikring og Bistand, hvis du vil have, at der tages tilbørligt hensyn til særlige forhold i din personlige eller familiemæssige situation (Se folderen: »Social sikkerhed«).

ANDRE SOCIALE YDELSER

Så snart du begynder at arbejde i værtslandet, har du og din familie ret til at modtage de samme sociale ydelser som værtslandets statsborgere. Du kan ikke nægtes disse ydelser på grund af din nationalitet eller bopæl eller af andre diskriminerende grunde. Du har samme rettigheder som statsborgerne med hensyn til bolig (f.eks. adgang til socialt boligbyggeri). Da ydelser af denne art almindeligvis fastsættes af hver enkelt medlemsstat, veksler de fra land til land. Du må derfor indhente oplysninger hos de nationale myndigheder for at få nøjagtigt kendskab til, hvilke ydelser der kan opnås i det pågældende land. (Se folderen »Sociale ydelser«).

SKAT

Det er vigtigt for dig at vide, om du - når du arbejder i en anden medlemsstat og får bopæl i den medlemsstat - også får skattemæssigt hjemsted dér. Definitionen på skattemæssigt hjemsted varierer fra medlemsstat til medlemsstat. De love, der skal overholdes, er de, der er gældende i dit nye bopælsland.

Hvis du har skattemæssigt hjemsted i et land, skal du normalt opgive hele din indkomst i dette land. Du kan også blive pålagt andre skatter og afgifter, som f.eks. arveafgift og formueskat.

Bestemmelserne om indkomstskat og andre skatter og afgifter, som f.eks. arveafgift og formueskat, er ikke harmoniserede på EU-plan. Derfor kan skattebestemmelserne, herunder skatteprocenterne, variere mærkbart fra land til land. EU-medlemsstaterne har dog indgået bilaterale aftaler, der sikrer, at du ikke bliver dobbeltbeskattet, hvis du modtager indkomster fra forskellige lande.

Hvis du derimod bliver boende i dit hjemland, bliver din indkomst normalt beskattet i den medlemsstat, hvor du arbejder. Hvis du har en indkomst, der udbetales af offentlige midler, vil den blive beskattet i det land, du får indkomsten fra.

De nationale skattebestemmelser skal desuden overholde EU-princippet om, at der ikke må udøves forskelsbehandling over for statsborgere fra andre EU-lande, der befinder sig i den samme situation som landets egne statsborgere, med hensyn til beskatning af deres indkomster. Dette gælder bl.a. for bevilling af skattelettelser.

Du bør derfor kontakte skattemyndighederne i dit kommende bopælsland for at få oplyst dit skattemæssige tilhørsforhold. Det vil også være en

god idé at kontakte skattemyndighederne i det land, du forlader. (Se folderen om »Indkomstskat«).

FAMILIE

Uanset nationalitet har medlemmer af din familie ret til at ledsage dig eller slutte sig til dig i det land, hvor du arbejder. Denne ret gælder ikke kun din ægtefælle og dine børn under 21 år (eller derover, hvis de er forsørgelsesberettigede), men også dine forældre og svigerforældre, hvis du har forsørgelsespligt over for dem. Hvad angår andre familiemedlemmer skal dit værtsland se velvilligt på ansøgninger fra dem om at slutte sig til dig. Din familie får opholdstilladelse af samme varighed som du. Din ægtefælle og dine børn har lov til at arbejde i værtslandet uden nogen begrænsninger. Der er også adgang til de almene uddannelser og erhvervsuddannelser, der tilbydes i værtslandet. Dine børn har desuden ret til at modtage samme uddannelsesstipendier som børn af landets egne statsborgere. (For yderligere oplysninger om uddannelsessystemet, se folderen »Nationale uddannelsessystemer«).

Hvad angår familiemedlemmer, der er statsborgere i lande, der ikke er medlemmer af EU, kan EU-værtslandet kræve indrejsevisum, alt efter hvilket land, de er statsborgere i. De relevante konsulære myndigheder udsteder uden hindringer og vederlagsfrit indrejsevisum.

ARBEJDSTAGERE, DER UDSTATIONERES I ANDRE EU-LANDE

Du har særlige rettigheder, når du udstationeres, dvs. når du som lønmodtager i et begrænset tidsrum udfører arbejde i en anden medlemsstat. I den, du sædvanligvis arbejder i. Vær din udstationering over en måned, skal din arbejdsgiver bl.a. inden din afrejse skriftligt oplyse dig om arbejdsvilkår og løn under udstationeringen.

Principielt forbliver du tilsluttet hjemlandets socialsikringsordning (se ovenfor).

For så vidt angår indkomstskat, har EU-landene indgået bilaterale aftaler, som sikrer, at arbejdstagere, der udstationeres i andre EU-lande, på visse nærmere fastsatte betingelser fortsat kan beskattes i deres bopælsland. En af betingelserne er, at deres ophold i en anden stat ikke må være på over 183 dage.

Det tilrådes i givet fald at kontakte de pågældende medlemsstaters skattemyndigheder. (Se også, hvad der står om indkomstskat ovenfor).

GRÆNSEARBEJDERE

Er du grænsearbejder - dvs., du arbejder i et andet EU-land end det, du bor i, men som du vender tilbage til mindst én gang om ugen - har du ret til at blive behandlet på lige fod med arbejdstagerne i det land, du arbejder i, for så vidt angår adgang til at optage og udøve beskæftigelse, arbejdsvilkår og diverse ydelser.

Som anført under punktet »Skat« beskattes indkomst i den private sektor normalt i den stat, hvor du arbejder. Ifølge de bilaterale aftaler, EU-landene har indgået, beskattes grænsearbejdere imidlertid ofte i deres bopælsland. I så fald findes der en definition af begrebet grænsearbejder i den enkelte aftale.

Det tilrådes i givet fald at kontakte de pågældende medlemsstaters skattemyndigheder. (Se folderen om grænsearbejdere).

BESKYTTELSE AF PERSONDATA

Se samme rubrik i afsnit I »Jobsøgende«.

Selvstændige erhvervsdrivende

Du har ret til at slå dig ned som selvstændig erhvervsdrivende i et andet EU-land, enten vedvarende eller midlertidigt.

DEN FRIE ETABLERINGSRET

Du vælger at tage fast ophold, enten

- ved at overføre eller etablere virksomhed i et andet EU-land, hvorfra du vil udføre din primære erhvervsaktivitet, eller
- ved at oprette et datterselskab, en filial eller et agentur i et andet EU-land end det land, hvorfra du driver virksomhedens hovedkontor.

I begge tilfælde skal du, som landets egne statsborgere overholde de regler, der gælder for udøvelse af erhvervsvirksomhed i det pågældende EU-land.

FRI UDVEKSLING AF TJENESTEYDELSER

Du vælger at udføre tjenesteydelser uden at tage fast ophold i et andet EU-land. Når du driver din virksomhed efter de gældende regler i dit hjemland,

har du i princippet ret til at tilbyde dine tjenesteydelser i alle EU-landene. Du kan således rejse ud for at bistå kunder i andre EU-lande, eller du kan udføre tjenesteydelser fra din bopæl i et EU-land for kunder i andre EU-lande (f.eks. ved at give råd eller foretage en undersøgelse pr. post, telefon eller telefax). Du skal i øvrigt vide, at uanset om du tager fast ophold, eller du udfører tjenesteydelsen uden at tage fast ophold, har du samme rettigheder med hensyn til opholdsret og sociale vilkår som de, der er omtalt ovenfor i forbindelse med lønmodtagere.

OPHOLDSRET

For erhvervsdrivendes opholdsret i et andet EU-land gælder samme vilkår som for lønmodtagere. Ved ophold på over tre måneder udstedes en opholdstilladelse for EU-borgere. (For yderligere oplysninger om opholdsretten se brochure nr. 2 om at bo i et andet EU-land og folderen om opholdsret).

ANERKENDELSE AF EKSAMENSBEVISER

For selvstændige erhvervsdrivende og lønmodtagere gælder der samme principper om anerkendelse af eksamensbeviser for udøvelse af erhverv i et andet EU-land. (Se ovenfor om anerkendelse af eksamensbeviser i nærværende brochures afsnit I og II).

Hvis du udøver visse selvstændige erhverv såsom frisør, erhverv inden for byggeriet, forsikringsagent eller -mægler eller handlende og du ønsker at arbejde i et andet EU-land, hvor der kræves særlige kvalifikationer for at kunne virke inden for sådanne erhverv, kan du opfylde disse krav ved at godtgøre, at du har udøvet din erhvervsvirksomhed som selvstændig i et bestemt antal år. Hvor mange års erhvervs erfaring, der er nødvendige, fastsættes i EU for de enkelte erhverv, men i de fleste tilfælde kræves 5-6 år.

Stilles der derimod ikke krav om særlige kvalifikationer i det land, som du ønsker at arbejde i, kan du udføre arbejde i det pågældende land uden først at skulle søge om nogen form for anerkendelse af din uddannelse eller erhvervs erfaring.

SOCIAL SIKRING

Der gælder de samme principper som for lønmodtagere - uanset om du ville etablere dig og bo i et andet medlemsland eller blot vil udføre tjenesteydelser uden at tage fast ophold. (se ovenfor afsnittene om social sikring i afsnit II »Lønmodtagere« og den dertil hørende folder).

ANDRE SOCIALE YDELSER

Her gælder de samme principper for selvstændige erhvervsdrivende og lønmodtagere (se ovenfor afsnittene om ydelser i afsnit II »Lønmodtagere« og de dertil hørende foldere).

SKAT

Indkomst, der hidrører fra fremstillingsvirksomhed, handelsvirksomhed og liberale erhverv, beskattes normalt i dit bopælsland. Hvis ovennævnte virksomhed foregår på en fast forretningsadresse i et andet medlemsland, beskattes din indkomst i det land.

Det tilrådes i givet fald at kontakte de pågældende medlemsstaters skattemyndigheder. (Se folderen om »Indkomstskat«).

BESKYTTELSE AF PERSONDATA

Se samme rubrik i afsnit I Jobsøgende.

Personer, der ikke længere udøver beskæftigelse

Efter at have arbejdet i et EU-land har du ret til at blive boende dér, såfremt

- du har nået pensionsalderen eller førtidspensionsalderen² og på betingelse af at du har haft beskæftigelse i værtslandet i de seneste tolv måneder (eller du har været uforskyldt arbejdsløs) og boet der uden afbrydelse i over tre år, eller
- du under udøvelse af dit erhverv er blevet varigt uarbejdsdygtig. I så tilfælde har du ret til at blive boende, hvis du har udøvet erhvervsvirksomhed og har boet i landet i mindst to år, inden du blev uarbejdsdygtig. Men giver uarbejdsdygtigheden dig helt eller delvis ret til en rente fra en institution i dette land, kan du blive boende dér, også selv om du kun har arbejdet der i en uge.

Du har to år til at gøre din ret til at blive boende i et andet EU-land gældende. Denne ret giver dig samme mulighed for at blive behandlet på lige fod med landets egne borgere, som da du var erhvervsaktiv (boliganvisning, social sikring, børns uddannelse osv.).

Denne ret gælder også for de medlemmer af din familie, der bor i værtslandet, og den vil fortsat gælde efter din eventuelle død. Hvis du dør, inden du har opnået ret til at blive boende i et andet EU-land, kan din familie blive boende i landet, hvis en af følgende kriterier er opfyldt:

- du har arbejdet og været bosat i landet i mere end to år, eller
- dit dødsfald skyldes en arbejdsulykke eller erhvervs sygdom, eller
- din ægtefælle stammer fra værtslandet, men har mistet sit statsborgerskab som følge af sit ægteskab med dig.

2. Anerkender bopælslaget ikke retten til en pension for visse kategorier af selvstændige erhvervsdrivende, skal aldersbetingelsen betragtes som opfyldt, når den pågældende er fyldt 65 år.

Vejledning i, hvordan du skal få anerkendt og udøve dine rettigheder

Hvis du som lønmodtager har en tvist med din arbejdsgiver, har du mulighed for at få bistand. I alle medlemsstater findes der særlige retsinstanter, som beskæftiger sig med den slags sager. I en række tilfælde vil du endvidere kunne få bistand og radgivning fra fagforeninger eller fra andre organisationer.

Hvis du mener, at de nationale, regionale eller lokale myndigheder har begået en fejl ved fortolkningen eller gennemførelsen af dine rettigheder, eller at du eller medlemmer af din familie er blevet udsat for forskelsbehandling, så tøv ikke med at kræve din ret!

På nationalt plan kan du henvende dig til den pågældende forvaltning. Giver den stadig ikke efter, har du andre midler til at prøve din sag.

Du gør klogt i først at undersøge, hvad der kan foretages på nationalt plan, hvor udvalget af klagemuligheder er størst, og hvor du har chance for at få erstatning. Hvis der er uoverensstemmelse

mellem EU-retten og en national bestemmelse eller foranstaltning, er det EU-retten, som domstolene skal dømme ud fra. Der er også muligheder på EU-plan.

Du kan sende en klage til Europa-Kommissionen (adresse, se nedenfor). Anses din klage for berettiget, kan Kommissionen kontakte den pågældende medlemsstat og anmode om en forklaring og i givet fald kræve, at overtrædelsen bringes til ophør. Imødekommes Kommissionen ikke, kan den indlede en procedure over for det pågældende land, som kan munde ud i, at der anlægges sag ved EU-Domstolen i Luxembourg.

Du kan i øvrigt rette henvendelse til Europa-Parlamentet (se adressen nedenfor) og tillige henvende dig til et medlem af Europa-Parlamentet efter eget valg; vedkommende vil kunne rette forespørgsler til Kommissionen og Ministerrådet, hvis besvarelser offentliggøres.

Endelig kan du henvende dig til EU's ombudsmand (se adresse nedenfor), men kun hvis din klage vedrører et tilfælde af dårlig administration fra EU-institutionernes side - f.eks. Europa-Parlamentet, Ministerrådet eller Kommissionen - eller fra et af EU's øvrige organers side. Ved »dårlig administration« forstår normalt administrative fejl og mangler. Denne definition er dog ikke udtømmende. Bemærk: EU-ombudsmanden har ikke kompetence til at behandle klager over nationale eller lokale administrative tiltag.

Nyttige adresser

Hvis du vil have yderligere oplysninger om et af emnerne i denne brochure, eller hvis du vil indgive klage, kan du henvende dig på nedenstående adresser:

EUROPA-KOMMISSIONENS REPRÆSENTATION I DANMARK

Østergade 61
Postboks 144
1004 København K
tlf: 33 14 41 40
fax: 33 11 12 03

Dokumentationsafdelingen
tlf: 33 93 77 93
fax: 33 14 14 47

Dokumentationsafdelingen er åben alle hverdage for telefonisk henvendelse kl. 10.00-14.00 og for personlig henvendelse kl. 14.30-16.00

EUROPA-PARLAMENTETS KONTOR I DANMARK

Børsen
1217 København K
tlf: 33 14 33 77
fax: 33 15 08 05

EU'S OMBUDSMAND

Jacob Söderman
1, ave. du Prés. R.
Schuman
BP 403
F-67001 Strasbourg-cedex
Frankrig
tlf: 00 33 388 17 40 01
fax: 00 33 388 17 90 62

EFTA

Alle spørgsmål vedrørende dine rettigheder i de EØS-lande som ikke er medlemmer af den Europæiske Union (Norge, Island og Liechtenstein) skal rettes til:

EFTA-sekretariatet
74 rue de Trèves
B-1040 Brussels
tel: 00 32 2 286 17 11

DEN DANSKE ADMINISTRATION

ARBEJDSMARKEDS- STYRELSEN

Blegdamsvej 56
Postboks 2722
2100 København Ø
tlf: 35 28 81 00
fax: 35 36 24 11
(beskæftigelsesøgning, når man er arbejdsløs)

ARBEJDSMINISTERIET

Holmens Kanal 20
1060 København K
tlf: 33 92 59 00
fax: 33 12 13 78
(adgang til at optage og udøve beskæftigelse, arbejdsvilkår og fagforeningsrettigheder)

ERHVERVS- OG SELSKABSSTYRELSEN

Kampmannsgade 1
1780 København V
tlf: 33 12 42 80
fax: 33 32 44 80
(etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser)

REGISTERTILSYNET

Christians Brygge 28, 4.
1559 København V
tlf: 33 14 38 44
fax: 33 13 38 43
(beskyttelse af persondata)

SOCIALMINISTERIET

Holmens Kanal 22
1060 København K
tlf: 33 92 93 00
fax: 33 93 25 18
(social sikring, grænsearbejdere og arbejdstagere der udstationeres i et andet EU-land)

TOLD OG SKATTESTYRELSEN

Østbanegade 123
2100 København Ø
tlf: 35 29 73 00
fax: 35 43 47 20
(skat)

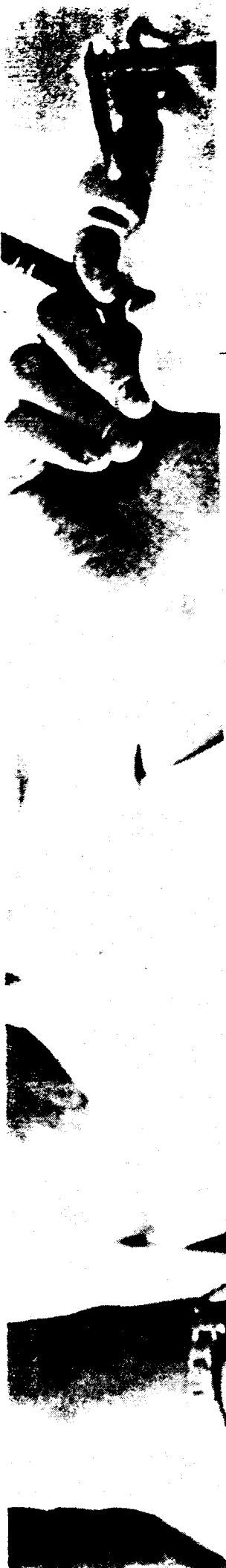
UNDERVISNINGS- MINISTERIET

Erhvervsskoleafdelingen

H.C. Andersens
Boulevard 43
1553 København V
tlf: 33 92 56 00
fax: 33 92 56 66
(adgang til erhvervsuddannelser samt anerkendelse af eksamensbeviser på erhvervsuddannelsesområdet)

UNDERVISNINGS- MINISTERIET

Universitetsafdelingen
H.C. Andersens
Boulevard 40
1553 København V
tlf: 33 92 53 00
fax: 33 92 53 25
(anerkendelse af eksamensbeviser for så vidt angår højere uddannelser)

Bestilling af foldere

Hvis du skal bruge de foldere, der er omtalt i denne brochure, kan du gratis ringe til dette nummer:

80010201

Den person, du kommer til at tale med, vil måske også kunne hjælpe dig med at få svar på dansk på yderligere spørgsmål om specifikke emner, der er omtalt i brochuren.

Der er udarbejdet en serie praktiske foldere om følgende emner, der vedrører denne brochure:

- Ret til at optage og udøve beskæftigelse;
- Hvordan finder jeg arbejde?
- Anerkendelse af eksamensbeviser:
 - Almindelige bestemmelser;
 - Paramediciniske erhverv
 - Lærere
 - Ingeniører
 - Advokater
 - Alment praktiserende læger og speciallæger
 - Farmaceuter
 - Tandlæger
 - Jordemødre
 - Dyrlæger
 - Sygeplejersker
 - Arkitekter
- Opholdstilladelse
- Social sikring
- Andre ydelser
- Skat
- Grænsearbejdere
- Det nationale uddannelsessystem

Internet-adresse: <http://citizens.eu.int>

UDARBEJDET AF EUROPA-KOMMISSIONEN,
Generaldirektorat XV: Det Indre Marked og Finansielle Tjenesteydelser

ARBEJDSDOKUMENT VEDTAGET AF GRUPPEN AF KOORDINATORER OM UDARBEJDELSE AF EN ADFÆRDSKODEKS

EUROPA-KOMMISSIONEN

ARBEJDSDOKUMENT VEDTAGET AF GRUPPEN AF KOORDINATORER OM UDARBEJDELSE AF EN ADFÆRDSKODEKS

Ved direktiv 89/48/EØF og 952/51/EØF indføres den generelle ordning for anerkendelse af eksamensbeviser. I henhold til direktiverne blev der vedtaget et grundlæggende princip om, at enhver erhvervsudøvende, der er kvalificeret til at udøve et erhverv i en medlemsstat, herefter har ret til at få anerkendt sit eksamensbevis med henblik på at få adgang til at optage og udøve samme erhverv i en anden medlemsstat. Ordningens grundprincip er således klart anerkendelse af indvandrerens kvalifikationer, dog med mulighed for værtslandet for at pålægge udigningsforanstaltninger. Reglerne forudsætter dog, at den anerkendelsessøgende opfylder en række administrative forskrifter. Disse omhandles i artikel 8⁽¹⁾ i direktiv 89/48/EØF og i artikel 12⁽²⁾ i direktiv 92/51/EØF.

Imidlertid kan direktiverne som følge af deres natur kun i store træk fastsætte, hvorledes disse administrative forskrifter skal iværksættes. Når det kommer til enkeltheder, har iværksættelsen af disse regler vist sig at være forskellig i de forskellige medlemsstater. Erfaringen har vist, at nogle af disse administrative forskrifter kunne begrundes med hensynet til

ordningens rette virkemåde, mens andre kunne skabe alvorlige hindringer for indvandrerens frie bevægelighed. Denne konstatering bygger især på breve og klager til Kommissionen samt på drøftelser mellem Kommissionen og medlemsstaterne. Dette fremgår også af arbejdet i det "High Level Panel", som Simone Veil er formand for. Med henblik på at overveje de forskellige fremgangsmåder med hensyn til administrative forskrifter og forsøge at fastsætte, hvilke regler der nøjagtigt skal anvendes, er der udsendt et spørgeskema, og koordinationsgruppen har fået forelagt spørgsmålet. Der er i første omgang tale om at udveksle synspunkter på de forskellige områder før der kan nås til enighed. Nærværende dokument er derfor et resultat af disse drøftelser og af de erfaringer, Kommissionen og medlemsstaterne har indhøstet. Det har til formål ud fra direktiverne og retspraksis at fastslå, hvad der ikke må pålægges indvandrerens, i modsætning til, hvad der må anses for at være acceptabelt eller ligefrem ønskeligt. Det er udformet med henblik på anvendelse af de nationale myndigheder, der har til opgave at gennemføre direktiverne om anerkendelse af eksamensbeviser.

1 Artikel 8 i direktiv 89/48/EØF foreskrives, at:

1. Værtslandet accepterer som bevis for, at de i artikel 3 og 4 nævnte betingelser er opfyldt, de attester og dokumenter, som medlemsstaternes kompetente myndigheder har udstedt, og som vedkommende skal fremlægge til støtte for sin ansøgning om tilladelse til at udøve det pågældende erhverv.
2. Behandlingen af en ansøgning om tilladelse til at udøve et lovreguleret erhverv skal afsluttes så hurtigt som muligt, og resultatet skal meddeles med en begrundet beslutning truffet af værtslandets kompetente myndighed senest fire måneder efter, at samtlige akter vedrørende den pågældende er fremlagt. Beslutningen eller manglende beslutning kan appelleres i henhold til nationale retsregler.

2 Artikel 12 i direktiv 92/51/EØF foreskrives, at:

1. Værtslandet accepterer som dokumentation for, at de i artikel 3 og 9 nævnte betingelser er opfyldt, de dokumenter, som medlemsstaternes kompetente myndigheder har udstedt, og som vedkommende skal fremlægge til støtte for sin ansøgning om tilladelse til at udøve det pågældende erhverv.
2. Behandlingen af en ansøgning om tilladelse til at udøve et lovreguleret erhverv skal afsluttes så hurtigt som muligt, og resultatet skal meddeles med en begrundet beslutning truffet af værtslandets kompetente myndighed senest fire måneder efter, at samtlige akter vedrørende den pågældende er fremlagt. Beslutningen eller manglende beslutning kan appelleres i henhold til nationale retsregler.

Det skal erindres, at dokumentet ikke er udtømmende. Der vil sandsynligvis dukke nye spørgsmål op med tiden, hvilket vil nødvendiggøre en ajourføring.

I øvrigt skal dokumentet kun tjene til vejledning og rådgivning, for så vidt som direktiverne og Domstolens retspraksis fortsat udgør referencegrundlaget.

Endelig må visse grundlæggende forhold i den generelle ordning om anerkendelse af eksamensbeviser ikke tabes af syne:

Ordningen er en ordning for anerkendelse af erhvervs kvalifikationer. Der er altså ikke tale om en ordning for akademisk anerkendelse, hvor der foretages en nøjagtig og udtømmende sammenligning af den

anerkendelsessøgendes uddannelse med den, der gives i værtslandet. Det, der tæller, er, at den anerkendelsessøgende er en fuldt kvalificeret erhvervsudøver.

Endelig skal det erindres, at ordningens grundprincip er anerkendelse af indvandrerens kvalifikationer. I henhold til direktiverne (artikel 8 i direktiv 89/48/EØF og artikel 12 i direktiv 92/51/EØF), er det op til indvandrerens at godtgøre, at han er i besiddelse af de kvalifikationer eller eksamensbeviser, der kræves i henhold til direktivet. Det må være en undtagelse, at der af værtslandet pålægges udligningsforanstaltninger. Mener en medlemsstat, at der skal pålægges en udligningsforanstaltning, er det denne medlemsstat, der har bevisbyrden (påvisning af, at der er tale om en væsentlig forskel).

ARBEJDSDOKUMENT VEDRØRENDE DE ADMINISTRATIVE FORMALITETER, INDVANDREREN KOMMER UD FOR

	A. ØNSKELIG PRAKSIS	B. ACCEPTABEL PRAKSIS	C. UACCEPTABEL PRAKSIS
<p>1. Oplysninger, der skal gives til udvandrerens af kontaktpunktet eller en behørig myndighed i hjemlandet:</p>	<p>at der gives udvandrerens samme oplysninger og/eller dokumenter som i spalte B tillige med:</p> <p>(a) national vejledning om den generelle ordning udarbejdet af den pågældende medlemsstat</p> <p>(b) nationale vejledninger udarbejdet af andre medlemsstater⁽¹⁾</p> <p>(c) liste over rådgivere i European Employment Services (EURES), der kan give yderligere oplysninger (f.eks. om ledige stillinger og social sikring)</p>	<p>at der gives udvandrerens følgende oplysninger og/eller dokumenter:</p> <p>(a) navn, adresse, telefon, fax og eventuelt e-adresse vedrørende kontaktpunktet i værtslandet</p> <p>(b) kopi af direktiverne (hvis udvandrerens anmoder herom) og af vejledningen for brugeren af den generelle ordning for anerkendelse af eksamensbeviser på det nationale sprog</p> <p>(c) det første nummer af brochuren "Borger i EU" ("Hvis jeg vil arbejde i en anden medlemsstat") og foldere om det erhverv, udvandrerens ønsker at udøve</p>	<p>(a) at der gives udvandrerens færre oplysninger end i spalte B</p>

	A. ØNSKELIG PR. SIS	B. ACCEPTABEL PRAK.	C. UACCEPTABEL PRAKSIS
2. Oplysninger, der skal gives til indvandreren af kontaktpunktet eller af en anden kompetent myndighed i værtslandet:	<p>at der gives udvandreren samme oplysninger og/eller dokumenter som i spalte B tillige med:</p> <p>(a) national vejledning om den generelle ordning udarbejdet af den pågældende medlemsstat</p> <p>(b) liste over rådgivere i European Employment Services (EURES), der kan give yderligere oplysninger (f.eks. om ledige stillinger og social sikring)</p> <p>(c) oplysninger om de nærmere bestemmelser for udøvelse af erhvervet (f.eks. eventuel optagelse i en erhvervsorganisation, rettigheder og pligter i forbindelse med erhvervet, uddannelse, vedtægter) og eventuelt om de bestående fagforeninger og erhvervsorganisationer</p>	<p>at der gives indvandreren følgende oplysninger og/eller dokumenter:</p> <p>(a) kontaktpunktet i værtslandet skal oplyse indvandreren, hvilken behørig myndighed han skal sende sin ansøgning til</p> <p>(b) kopi af direktiverne (hvis indvandreren anmoder herom) og af vejledningen for brugeren på værtslandets sprog</p> <p>(c) lov om gennemførelse af direktiverne om den generelle ordning, for så vidt angår det erhverv, indvandreren ønsker at udøve i værtslandet, hvis denne anmoder herom. Kan dette ikke lade sig gøre, skal ansøgeren let kunne få fat i loven (kontaktpunktet skal angive hvor)</p> <p>(d) udtømmende liste over, hvilke dokumenter ansøgeren kan anmodes om at vedlægge sin ansøgning om anerkendelse (Fremlægelse af disse dokumenter indebærer, at sagsmappen siden af den behørig myndighed i værtslandet skal anses for at være fuldstændig)</p> <p>(e) er ansøgeren ikke omfattet af et direktiv om den generelle ordning (der kan f.eks. være tale om en ansøgning om akademisk anerkendelse, i hvilket tilfælde ansøgeren er dækket af et sektordirektiv), skal han have et mindstemål af oplysninger, således at han kan sende sin ansøgning til den behørig myndighed</p>	<p>(a) at der gives indvandreren færre oplysninger end i spalte B</p>

	A. ØNSKELIG PRAKSIS	B. ACCEPTABEL PRAKSIS	C. UACCEPTABEL PRAKSIS
3. Dokumenter, indvandreren kan opfordres til at fremskaffe for den behørig myndighed i værtslandet	I tvivlstilfælde og hvor beviset omtalt i punkt 3 C(b) ikke kan fremlægges, fordi hjemlandet ikke udsteder et sådant bevis, kan sagen afgøres gennem bilaterale kontakter mellem de nationale myndigheder eller gennem de nationale koordinatore. Disse bilaterale kontakter skal styrkes.	<p>indvandreren kan anmodes om at fremskaffe:</p> <p>(a) bevis for nationalitet, f.eks. kopi af identitetskort eller pas</p> <p>(b) om fornødent en fødselsattest (f.eks. når der findes en betingelse om, hvor gammel man skal være for at udøve erhvervet)</p> <p>(c) ethvert "eksamensbevis", "certifikat", "uddannelsesbevis", "svendebrev" eller "bevis for almen uddannelse på primært eller sekundært niveau", som defineret i direktiverne. Det fremgår af definitionerne i direktiverne, at ud over de "akademiske eksamensbeviser" skal indvandreren i påkommende tilfælde fremlægge dokumenter, hvoraf det fremgår, at han er en fuldt kvalificeret erhvervsudøver i hjemlandet (f.eks. når der ud over et studieforløb er andre betingelser: supplerende erhvervsuddannelse, prøvetid, faglig prøve, erhvervspraktik osv.)</p> <p>(d) indvandreren kan anmodes om nærmere at redegøre for indholdet af den uddannelse, han har fulgt for at den behørig myndighed kan fastslå, om der findes væsentlige forskelle; dette krav må ikke være urimeligt eller for strengt (kan læreanstalten f.eks. ikke fremskaffe læseplanen, kan indvandreren afgive en erklæring om, hvilke fag han har studeret). I tvivlstilfælde kan sagen afgøres gennem bilaterale kontakter mellem de nationale myndigheder eller gennem de nationale koordinatore. Disse bilaterale kontakter skal styrkes</p> <p>(e) et certifikat fra en indvandrers arbejdsgiver eller erhvervs sammenslutning skal, når der er tale om et ikke-lovreguleret erhverv i hjemlandet, anerkendes af værtslandets myndigheder, uden at dette certifikat skal påtegnes af hjemlandets nationale koordinator. I tvivlstilfælde kan dets ægthed bekræftes gennem kontakter med hjemlandets koordinator</p>	<p>indvandreren kan ikke anmodes om at fremskaffe:</p> <p>(a) en erklæring fra konsulatet om nationalitet</p> <p>(b) selv om et sådant bevis kan være til stor nytte, kan værtslandet i princippet ikke kræve, at indvandreren fremlægger et bevis fra hjemlandet, hvoraf det fremgår, at han er i besiddelse af et "eksamensbevis" som defineret i direktivet</p> <p>(c) indvandreren skal ikke fremskaffe oplysninger om sin uddannelse af urimelig udførlig art (der er her tale om erhvervsmæssig anerkendelse og ikke akademisk anerkendelse)</p>

	A. ØNSKELIG PRAKSIS	B. ACCEPTABEL PRAKSIS	C. UACCEPTABEL PRAKSIS
		<p>(f) beviser for ansøgerens erhvervs erfaring. Indvanderens opmærksomhed skal henledes på, at det er op til ansøgeren og ikke den nationale forvaltning at fremskaffe beviser for erhvervs erfaring, særlig når erhvervs erfaring er en forudsætning for anerkendelse (dvs. når erhvervet ikke er lovreguleret i hjemlandet, men er lovreguleret i værtslandet), og at det er i hans interesse at fremskaffe oplysninger på dette område. Med bevis for denne erhvervs erfaring kan han nemlig helt eller delvis slippe for egnethedsprøve eller prøvetid</p> <p>(g) en lægeattest for egnethed (såfremt en sådan afkræves af de indenlandske statsborgere)</p> <p>(h) et bevis for, at han ikke er under konkurs (såfremt et sådant kræves af de indenlandske statsborgere)</p> <p>(i) en vandelsattest (såfremt en sådan kræves af de indenlandske statsborgere)</p> <p>(j) et behørigt udfyldt ansøgningsskema (der udleveres af den behørig myndighed)</p>	

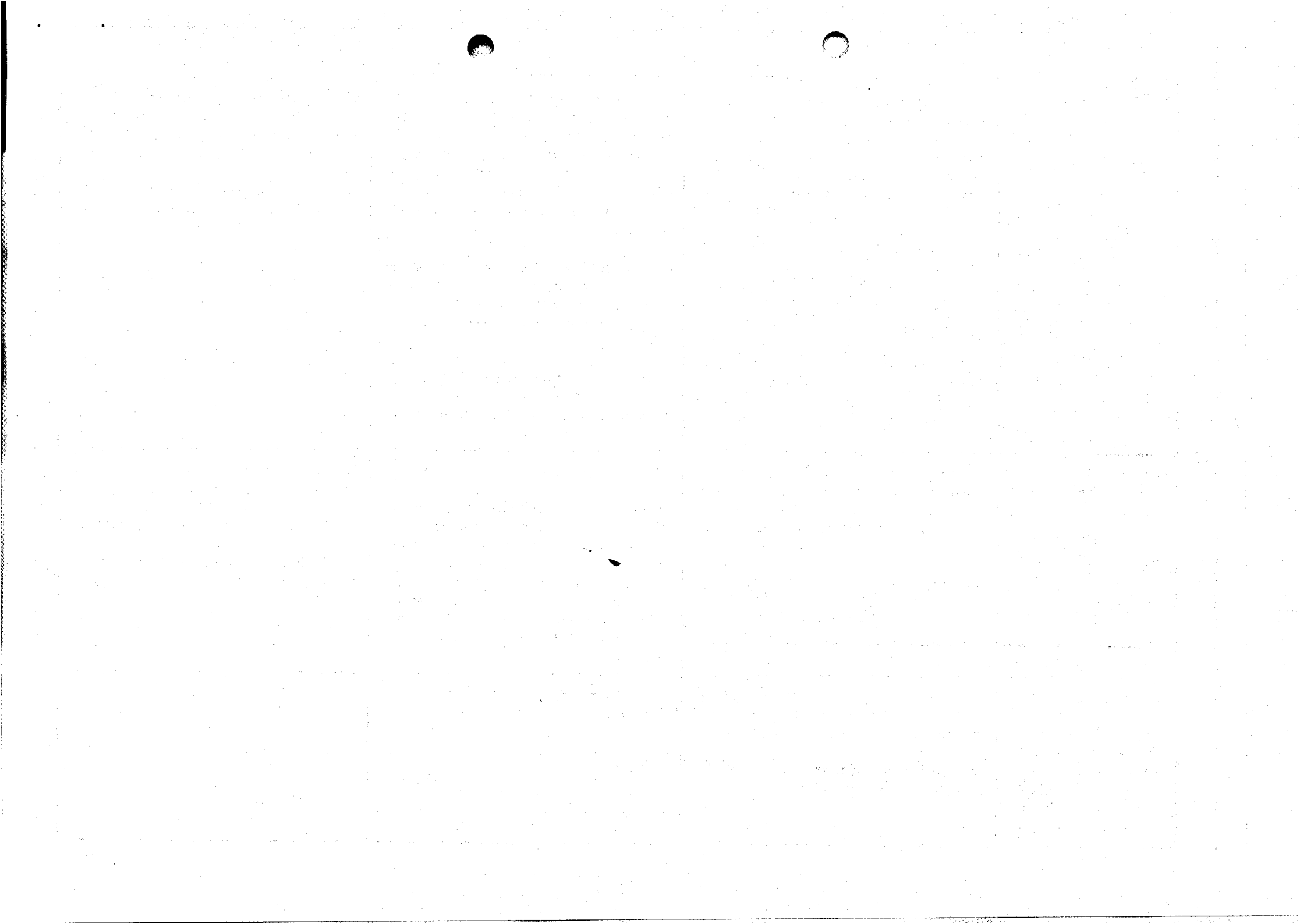
	A. ØNSKELIG PRAKSIS	B. ACCEPTABEL PRAKSIS	C. UACCEPTABEL PRAKSIS
4. Hvilke former for dokumenter kræver værtslandets behørig myndighed af indvandrer		<p>(a) simple fotokopier af de væsentlige dokumenter "eksamensbevis", "certifikat" og "oplysninger af personlig art"</p> <p>(b) bekræftede fotokopier af de væsentlige dokumenter "eksamensbevis", "certifikat" og "oplysninger af personlig art"</p> <p>(c) indvandrer skal oplyses om, hvorledes han kan få bekræftet disse dokumenters ægthed (formaliteter og udstedelsesmyndighed)</p>	<p>(a) indvandrer kan ikke tvinges til at fremskaffe originaler eller dokumenter, hvis ægthed er bekræftet af de konsulære myndigheder eller de nationale forvaltninger (f.eks. ved hjælp af den i Haag-konventionen omhandlede påtegning, eller fremskaffe dokumenter på stemplet papir, der kun kan fås i værtslandet</p>
5. Oversættelser (oplysninger, den behørig myndighed i hjemlandet skal fremskaffe)	<p>(a) oplysninger om, hvorledes man får fat på en liste over autoriserede oversættere i hjemlandet, skal foreligge i hjemlandet</p>		
6. Oversættelse, den behørig myndighed i værtslandet kræver	<p>(a) oversættelser kan kun kræves, når de virkelig(?) er nødvendige for behandling af ansøgningen om anerkendelse (ud fra den betragtning, at jo flere bekræftede eller godkendte dokumenter der kræves, desto større omkostninger får indvandrer)</p> <p>(b) ethvert krav om bekræftet eller godkendt oversættelse skal begrænses til indholdet af de væsentlige dokumenter ("eksamensbevis", "certifikat", "oplysninger af personlig art")</p>	<p>en almindelig forpligtelse til at fremskaffe oversættelse kan pålægges. Den behørig myndighed kan kræve bekræftede eller godkendte oversættelser under forbehold af, at følgende betingelser opfyldes:</p> <p>(a) der kan ikke kræves oversættelse for type-dokumenter såsom identitetskort, pas</p> <p>(b) kræves der bekræftede oversættelser, skal indvandrer oplyses om, hvor han kan opnå sådanne</p> <p>(c) frie oversættelser skal accepteres for ikke væsentlige dokumenter</p> <p>(d) udgifterne til en bekræftet eller godkendt oversættelse, må ikke være for store, de må ikke give anledning til forskelsbehandling, og de skal være sammenlignelige med de udgifter, der betales af de indenlandske statsborgere i værtslandet</p>	<p>(a) oversættelseskrav, der ikke svarer til kriterierne i spalte B</p>

³Jf. Sverige, hvor der kan forelægges dokumenter på svensk, dansk, norsk, finsk, engelsk og fransk.

<p>A. ØNSKELIG PRAKSIS</p>	<p>(a) ingen</p>	<p>7. Gebyrer, indvandreten skal betale i værtslandet</p>	<p>8. Egnethedsprøve i værtslandet</p>
<p>B. ACCEPTABEL PRAKSIS</p>	<p>indvandreten kan anmodes om at betale gebyrer for behandling af ansøgningen, egnethedsprøven eller prøvetiden under forudsætning af, at følgende betingelser overholdes:</p> <p>(a) gebyrerne må ikke overstige den virkelige udgift til den leverede tjensteydelse</p> <p>(b) gebyrerne skal være sammenlignelige med dem, der betales af indenlandske statsborgere under lignende omsæendigheder</p> <p>(c) gebyrerne må ikke fastsættes på et niveau, der gør det praktisk taget umuligt at udøve de i direktiverne fastsatte rettigheder</p> <p>(d) der kan anvendes faste satser på betingelse af, at de kan begyndes med henvisning til gennemsnitsomkostningerne for behandling af en ansøgning</p>	<p>(a) hyppighed: mindst én gang om året</p> <p>(b) ansøgeren skal kunne få udliveret oplysninger om administrative formaliteter i forbindelse med indskrivning til egnethedsprøve</p> <p>(c) ansøgeren skal kunne få udliveret oplysninger om prøvens indhold og afholdelse (varighed, skriftlig og/eller mundtlig form, valgmuligheder osv.)</p> <p>(d) en liste over nationale organisationer, der behandler ansøgningerne, skal stilles til rådighed for ansøgeren</p> <p>(e) indvandreten kan gå op til prøven igen. Reglerne om, hvor mange omprøver en indvandreter har ret til, skal tåge hensyn til national praksis (under overholdelse af princippet om, at der ikke må udøves forskelsbehandling)</p>	<p>(a) hyppighed: mindre end en gang om året</p> <p>(b) færre oplysninger end i spalte B</p>
<p>C. UACCEPTABEL PRAKSIS</p>	<p>(a) anvendelse af gebyrer, der ikke svarer til kriterierne i spalte B</p>	<p>(a) hyppighed: mindre end en gang om året</p> <p>(b) færre oplysninger end i spalte B</p>	<p>(a) hyppighed: mindst 2 gange om året (i overensstemmelse med behovet)</p> <p>(b) forberedelse: ansøgeren oplyses om eventuelle forberedelseskurser. Tilfældighedstilfælde af lister over anbefalede værker og af eksempler på prøver</p> <p>(c) der skal kunne udleveres et skema til indskrivning til egnethedsprøve</p>

	A. ØNSKELIG PRAKSIS	B. ACCEPTABEL PRAKSIS	C. UACCEPTABEL PRAKSIS
9. Prøvetid i værtslandet	<p>(a) oplysninger og erfaringer fra velgennemførte prøvetidsforløb meddeles indvandreren (f.eks. lister over værker, der anbefales)</p> <p>(b) så vidt muligt skal indvandreren frit kunne vælge foresat og sted</p>	<p>(a) indvandreren skal have oplysninger om, hvilke administrative formaliteter, der skal opfyldes i forbindelse med indskrivning til et prøvetidsforløb</p> <p>(b) indvandreren skal have oplysninger om indhold og tilrettelæggelse af prøvetiden</p> <p>(c) giver værtslandets nationale strukturer mulighed herfor, kan ansøgeren aflønnes under prøvetiden. Dette er dog ingen ret</p> <p>(d) værtslandet kan overlade ansvaret for tilrettelæggelse og afvikling af prøvetidsforløbet til godkendte anstalter og/eller prøvetidsforesatte. Imidlertid må betingelserne ikke være så strenge, at de bliver en indirekte urimelig hindring for indvandreren (f.eks. alt for fjernt prøvetidssted, for strenge betingelser). En liste over, hvilke anstalter/personer der er ansvarlige for prøvetiden i det erhverv, indvandreren ønsker at udøve, skal være til rådighed for indvandreren.</p>	<p>(a) færre oplysninger end i spalte B</p> <p>(b) ingen oplysninger om aflønning</p>
10. Oprettelse af sagsmapper: frister	<p>(a) enhver frist for behandling af ansøgninger, der er kortere end den i direktiverne tilladte</p>	<p>(a) klare oplysninger om, hvilke dokumenter der skal fremskaffes, for at en sagsmappe vedrørende en ansøgning om anerkendelse kan anses for at være fuldstændig, skal gives ansøgeren</p> <p>(b) overholdelse af den i direktiverne om den generelle ordning fastsatte frist på 4 måneder for afgivelse af svar til ansøgeren efter oprettelse af en fuldstændig sagsmappe</p>	<p>(a) yderligere krav om dokumenter, der ikke er med på den oprindelige liste, ansøgeren fik (se punkt 2.B.d)</p> <p>(b) overskridelse af fristen på 4 måneder</p>

	A. ØNSKELIG PRAKSIS	B. ACCEPTABEL PRAKSIS	C. UACCEPTABEL PRAKSIS
11. Ufuldstændige sagsmapper	(a) indvandreren skal underrettes så snart som muligt f. eks. en måned efter, at han har indgivet den oprindelige ansøgning, om, hvilke dokumenter der mangler i hans sagsmappe, og om, at 4-måneders perioden først starter, når disse dokumenter er fremskaffet.	(a) indvandreren skal forvisses om, at den i direktivet fastsatte 4-måneders periode starter, f.eks. når der udstedes en kvittering for modtagelse, hvoraf det fremgår, at sagsmappen er fuldstændig (denne kvittering skal da udstedes hurtigt). Det må undgås, at den behørig myndighed benytter denne praksis til at sinke proceduren (b) underrettes indvandreren om, at der mangler dokumenter, skal han have en rimelig frist til at fremskaffe de manglende dokumenter. Efter fristens udløb må der kunne indgives en ny ansøgning (c) spørger indvandreren udtrykkeligt den i værtslandet udpegede myndighed om, hvorvidt den forelagte sagsmappe er fuldstændig, har han ret til at få denne oplysning	(a) færre oplysninger end i spalte B (b) enhver forsinkelse af oplysninger til indvandreren om, at hans sagsmappe er ufuldstændig (bl.a. den praksis at vente, til 4-måneders perioden er udløbet, eller at vente til indvandreren anmoder om disse oplysninger)
12. Regler om begrundelse og klageadgang	(a) det er ønskeligt, at det i den behørig myndigheds beslutning anføres, at indvandreren kan klage, idet det angives, hvilken procedure der skal følges, og navnlig hvilken frist for klage, der er i den pågældende medlemsstat	(a) enhver beslutning skal være begrundet (b) ansøgeren skal have oplysninger om de retlige (eller administrative) klagemuligheder, idet der navnlig skal angives, hvilken procedure der skal følges, og hvilken frist for klage der er i den pågældende medlemsstat. Der skal endvidere gives oplysninger om følgerne af, at der ikke afgives svar inden for den frist, der er sat af den myndighed, som skal behandle ansøgningen	(a) manglende eller ufyldstgørende begrundelse. Begrundelser, der tager udgangspunkt i argumenter vedrørende "akademisk anerkendelse" kan ikke godkendes (b) manglende oplysninger om indvandreren's klageadgang
13. Erhvervsorganisationer	(a) se punkt 2.A.c		
14. Samordning	(a) jævnlige møder, hvor de behørig myndigheder fra forskellige erhverv i en medlemsstat samles for at udveksle erfaringer. (b) kontakter mellem de forskellige medlemsstaters koordinatører	(a) jævnlige kontakter mellem de nationale koordinatører og de behørig myndigheder	

Mutual Recognition of Professional Qualifications

Report by the Citizens Signpost Service

Contents

1. Introduction
 2. Purpose of Report
 3. Conclusions
 4. Analysis of Problems
 1. Information on procedure and evidence necessary to obtain recognition
 2. Documentation and certificates
 3. Acknowledgement of applications
 4. Respect of the 3 or 4-month deadline to issue a decision
 5. Requirement to do supplementary training, study or tests
 6. Information on rights of appeal in case of denied equivalence
 7. Cases concerning access to public sector employment
 8. Cases concerning third countries diplomas
- Annex: Summary of EU law

Signpost Service

Mutual Recognition of Professional Qualifications

1. Introduction

This report has been prepared by the Citizens Signpost Service on the basis of the detailed inquiries made by citizens from all Member States during the two years 1997 and 1998.

The Citizens Signpost Service is an essential part of the Europe Direct initiative which itself provides the communication gateway to the Dialogue with Citizens and Business. This Dialogue, the successor to the Citizens First initiative, was launched at the European Council at Cardiff on 14.6.98 and implements a major commitment under the Single Market Action Plan.

The "Dialogue with Citizens and Business" initiative has a specific aim: to make people more aware of their rights within the European Union and its Single Market and to establish a two-way communication with citizens so as to obtain feedback about the problems they have in exercising their rights, whether they be procedural or administrative, having to do with access to information, with finding the right point of contact, or with getting their rights recognised.

The Citizens Signpost Service uses a team of experts, covering all the official languages of the European Union to reply to specific problems raised by citizens by telephone or by internet and provides a first solution to these problems by directing citizens to whoever is competent to deal with their problems at European level, and at national and local levels. This service is provided by ECAS (Euro-Citizen Action Service) a non-profit organisation under contract to the European Commission.

2. Purpose of Report

The following report drafted by the Signpost Service, referred to a number of problems that people experienced in the specific field of **recognition of qualifications**.

During the last two years, (from the beginning of 1997 to the end of 1998) the Signpost Service has answered and analysed 933 cases concerning the recognition of professional qualifications; the analysis of these cases presented in this report, is based on the "country where a specific problem arises".

The choice of this category strictly relates to the type of analysis that the "Dialogue" initiative wants to carry out: **identifying obstacles encountered by citizens related to national administrative procedures** with a view to securing ways of enabling easier access by citizens to their rights and opportunities in the Single Market. In particular, it highlights administrative practices on the part of national authorities which seem not to be in the spirit of Community law.

- The enquires handled by the Signpost Service do not necessarily tell the whole story of a particular case because the Service may not be in possession of all the facts. Nonetheless all enquires have been carefully analysed in order to avoid drawing conclusions which are not justified. The report therefore presents some specific obstacles encountered by citizens in the field of recognition of qualifications which could reveal some interesting aspect of how the national administrative procedures deal with certain requests.
- While most of the cases quoted in this report originate from Spain, France and Germany, this does not necessarily mean that in these countries citizens are faced with more administrative problems than in others. It is simply due to the fact that most enquiries come from these countries, and to the fact that many nationals from these countries have decided to study and/or complete their professional training abroad and return to work in their home country. The citizens concerned have already returned home and applied for recognition of their qualifications. They come to the Service at a stage where they are already experiencing problems, which is then another reason why there are more

examples of administrative problems from these countries. As for the other Member States, the Signpost Service has not received a sufficient number of enquiries to make more than very general comments.

On the basis of the contents of cases that the Signpost Service dealt with, **eight categories** of problems have been identified in the field of recognition of qualifications (see the different headings inserted in the report).

3. Conclusions

Going through the different categories, some general tentative conclusions could be drawn:

- Many citizens who wish to get their diploma recognised in another Member State are not clear about which organisation or government institution to contact in order to find out more about how to obtain recognition. They do not have access to national documentation that contains advice and/or contact points (see the first heading of the report: "information on procedure and evidence necessary to obtain recognition"). This lack of information could be improved through, for example, a widespread diffusion in the national administrative offices of Citizens First (now "Dialogue with Citizens") Guides and Factsheets on Recognition of diplomas as well as of the "Guide for users of the General System for the Recognition of professional qualifications" elaborated by DG XV D4 (containing specifically a **list of contact points** for the recognition of qualifications in the Member States, etc.). The Signpost Service experts in their "signpost" activity could also play an important role in diffusing these documents.
- Applicants for recognition are sometimes ill-informed about what documentation to supply authorities with when applying for recognition. Many general enquiries are about official translations of diplomas and declarations of good conduct (see the second heading of the report "Documentation and certificates"). In this context, it will be very useful to make the "Code of Conduct" elaborated by DG XV D4 available to all national authorities, including in particular the competent local and regional administrations. They should then respond to citizens in line with the recommendations of the Code of Conduct (an action for training administrative staff could be taken, e.g. in the framework of KAROLUS programme). The Signpost service experts in their "signposting" activities could also inform citizens about the existence of this document.
- Problems with applications are compounded by the fact that in many cases, applications are rejected by national authorities on formal grounds such as an incomplete dossier. This could be prevented if it is pointed out early enough to the

applicant that a vital piece of documentation is missing or invalid (see the heading "Acknowledgement of applications").

- The three or four-month deadline to reach a decision on a diploma is being missed by Member States on a regular basis. In these cases, applicants are forced to follow up their applications. In extreme cases, applicants have been unable to take up employment for long periods of time as a result (see the heading "Respect of the 3 or 4-month deadline to issue a decision").
- There sometimes appears to be a lack of transparency on the part of national authorities when issuing decisions about additional training and/or tests. It often seems unclear to applicants why they are expected to carry out extra training, particularly when it does not relate directly to the exercise of their professions (see the heading "Requirement to do supplementary training, study or tests").
- In cases where applications have already been rejected, it is clear that some applicants are unaware of the fact that they are entitled to appeal against their decisions. The reasons for this are unknown (see the heading "Information on rights of appeal in case of denied equivalence").
- In those countries where access to public sector employment is governed by public examinations, applicants are sometimes unable to take part in these competitions because of breaches of Community law. Either the authorities have missed the deadline for reaching a decision, or applicants are barred from entering the competition on the grounds of nationality (of the applicant or of the diploma) (see the heading "Cases concerning access to public sector employment").
- Recognition of "sectoral" diplomas is not always as "automatic" as it may appear at first sight. One explanation of this could be found in the fact that Member States retain a margin of discretion in the consideration of applications for "automatic" recognition.

4. Analysis of Problems

Through the analysis of the different cases presented by citizens, the Signpost Service has identified **eight categories** of problems.

1) Information on procedure and evidence necessary to obtain recognition

Most of the cases that the experts dealt with are mainly "requests for information" on how to get a diploma recognised. The lack of information on the procedures so widely denounced by citizens is the first obstacle, which impedes the implementation of citizens' rights in the field of recognition of diplomas and more broadly of the mobility of workers. These comments can be directed at all Member States, since the Service has received basic requests for information on all countries.

However, many experts paid particular attention to Italy and Germany. In Italy, citizens report the lack of a general, official, written list of necessary documents to be produced in any case of required recognition in Italy. In Germany, citizens, especially foreigners, are not well-informed about contact points, requirements and procedures. The decentralised administrative structure in Germany as well as the fact that administration in this field is partly delegated from the state to semi-public bodies (the chambers of commerce and chambers of craftsmen) contribute to the confusion of citizens. The very particular German system in the field of vocational training makes it even harder for citizens from other EU countries to understand where they have to go and who is in charge of what.

These problems could be due to a difficulty for citizens to identify the competent authority or to the incapacity of national authorities to give proper information. In this context common features can be found for most countries as different experts underlined: "judging by the high proportion of enquiries just on this matter, I would say the information available is insufficient. But strangely, professionals seldom have the reflex to consult representative bodies in the host country as a first step. There is a lack of contact points in country of origin, before departure, to learn what to expect".

The examples below demonstrate that there are different types of problems relating to access to information. Either there is a complete lack of information, or the relevant authorities do not know how to proceed with an application, or applicants are misled. This creates delays in applications and ultimately in finding employment.

Specific cases illustrate these problems

FRANCE

In 1991, an Algerian national with a Belgian diploma applied to the French authorities for recognition so that she could work as a pharmacy assistant. At the time, there was no general system for the recognition of diplomas acquired outside higher education. Entry to the profession in France is not regulated, but its training is. Her application was refused.

Later, Directive 92/51 was passed. In 1994, the applicant acquired French nationality and later made a fresh application on the basis of the Directive. She was informed that the French Parliament has implemented the Directive through Law n°95/116 of 4/2/95. However, the French government has failed to adopt the "décret d'application" relating to pharmacy assistants that would make the law effective. The applicant was not given this vital piece of information before making her application. The French authorities later advised her to wait until this happens, because before the decree is adopted, they are unable to examine her request.

Years have passed since her second application, and throughout this time she has been unable to take up offers of employment. She was advised to complain to the Commission and to use national procedures to enforce Community law and to obtain compensation for loss of earnings. The Commission has received many complaints about France's failure to implement Directive 92/51, and is currently investigating the matter informally.

Apart from France's failure to implement the Directive fully, this case is an example of an administration's failure to give accurate information. The applicant was consequently misled about her status and was given false hope about her situation.

GERMANY:

A Greek doctor in medicine specialised in endocrinology contacted the order of medical doctors in the region of Nordrhein-Westfalen (Landesärztekammer) in order to find out if he could exercise his profession without problems in that *Bundesland*. When he was told that there were no problems at all, he started to work. Only two months later, he received a notice from the 'Landesärztekammer', saying that he was not allowed to exercise the profession until he had passed a test in Germany. The statement referred to the directive 93/16/EEC. This case shows an example of bad administration. It is clear that citizens should receive accurate and complete information from the beginning; misleading statements and "a posteriori" decisions are not compatible with the sense of mutual recognition.

AUSTRIA

In one case, evidence of bad administration was found. The case concerns a German teacher wanting to work in Austria. The citizen had contacted Austrian authorities (Ministry of Science) months ago in order to find out about recognition requirements for his German teaching degree. The information he was given was partly misleading and partly wrong. For example, he was told that he could submit an application for recognition only once he had found a post in an Austrian school (on the other hand, of course, no school was ready to engage him without having any proof of recognition). He was also told that he could submit an application for recognition only once a year, and that if the deadline was passed, he had to wait for one year before being able to submit his forms again. As a result of this bad information, the citizen lost one year on his search for a job.

This demonstrates the relationship between efficient administrative practices and effective job seeking.

SPAIN

A Spanish national applied for recognition of his German diploma in architecture two years ago. His documentation is in order, but the relevant authorities claim not to know what the equivalent of his diploma is, despite the

fact that his qualification is listed in the Annex to the Directive on the recognition of architects' diplomas.

FRANCE

A German pharmacist wanting to establish herself in France had to wait a year and a half before obtaining recognition of her qualifications in France, despite the "automatic" recognition provided for in the pharmacists' directive. The reason for the delay was that, because she did not have certification that she was qualified in Germany, the French Ministry of Health said it would take care of getting this directly with their German counterpart. It never did, and it is only by contacting them later to enquire about follow-up that she was instructed to get this herself.

2) Documentation and certificates

An issue that is strictly related to the problem of information is the request from national competent authorities for documentation and certificates proving that the applicant is effectively qualified to exercise a specific profession. In principle, the competent authority in the host Member State must accept as proof any document, issued by a competent authority in the home Member State, certifying that the applicant has successfully completed the theoretical and/or practical training in question.

According to experts' experience, the procedure of recognition of diplomas can be delayed or interrupted by national authorities because the applicant did not provide all the necessary documentation, arising from a failure on the part of the applicant or from incomplete guidance provided by national authorities.

Specific cases illustrate this problem:

SPAIN

An Italian qualified language teacher applied for recognition of her diploma in Spain. Six months later, she called to enquire and was told she needed to provide a certified translation of her diploma (she had overlooked the

certification in the instructions given her at first). Another 6 months after providing this, still on her own initiative, she learns she needs to provide something never mentioned before, i.e. a detailed description of her academic training. Another year passes before she receives a letter with a negative decision. When she asked about her rights of appeal, she was told that it would take another two years to obtain a final decision, so that she would be better off doing the additional training requested.

ITALY

A Spanish citizen wants to have her Spanish children's education diploma (*bac+3*) recognised in Italy, where nothing similar exists. She has been asked to provide more than 30 documents by the Italian Ministry of Education, including separate descriptions of every single exam (translated into Italian) for admission to certain public competitions for kindergarten teachers. Alternatively, she can enrol on a similar university course in Italy, after having passed the Italian language exam. If she did this, it is unclear at what level she would have to begin the course, which would be decided by a single university faculty, not by the administrative body examining her qualification.

UNITED KINGDOM

A French national obtained a UK qualification as a social assistant and subsequently worked in the UK for 15 years. When she wanted to obtain recognition of her diploma in France, the French authorities asked for details of the courses she took, information on their duration, etc. in order to make an assessment. The UK authorities refused to supply this information on the basis of reciprocity, i.e., that the UK recognises French qualifications automatically, therefore the French authorities ought to do the same. In the meantime, the French authorities informed the citizen that she must do nine months' additional training before they arrived at their decision. She was advised that she should try to involve the NARIC services that are there precisely to give this kind of information to the national authorities. She was also advised to contact EURO-JUS in France for further assistance.

3) Acknowledgement of applications

According to Article 8(2) of Directive 89/48/EC, the procedure for examining an application to pursue a regulated profession shall be completed as soon as possible and the outcome communicated in a reasoned decision of the competent authority in the host Member State not later than four months after presentation of all the documents relating to the person concerned. This does not oblige Member States to communicate with applicant before the four-month period is over, however, as a matter of good practice, the host Member State should issue an acknowledgement to the applicant as soon as it has received the application and all the supporting documentation. In the complaints relayed by the experts there are cases that explicitly show a lack of acknowledgement that the file is complete and ready for a decision. Furthermore, acknowledgement is sometimes abusively delayed by a fragmented approach to instruct about required documents. Some callers complained about the cost of having diplomas translated and certified so that they could be recognised. Others asked why it was not possible to mention the fact that supporting documentation was incomplete when acknowledging applications. This is linked to the fact that sometimes, applications are not acknowledged at all. It should be noted that in many of the cases that fall into the fourth category, citizens complained that applications had not been acknowledged. These general comments can be applied to all Member States about which complaints were made to the Service; however, most complaints in this area were about Spain. A general complaint of callers with problems is that the national administrations in Spain fail to respond to applications. In some cases applicants had not received a decision at all so that they could appeal against them. Some callers complained about the lack of response (orally or in writing) from regional delegations of the Ministerio de Educación y Ciencia, and claimed that they often had to refer directly to the office in Madrid.

Example:

SPAIN

A French holder of a French teacher's diploma has applied for its recognition in order to teach in Spain and, at the moment of her call, over six months have passed without an answer, if only containing a simple acknowledgement. In the meantime, she missed the opportunity to participate in the open competition she was waiting for, and it was impossible to have the diploma presumed valid whilst waiting for the decision.

4) Respect of the 3 or 4-month deadline to issue a decision

Within 3 or 4 months of receipt (depending on the profession) of the application itself and of any supporting documentation required, the competent authority must reach a decision on the candidate's application. According to experts' experience this deadline is not always respected and represents the vast majority of complaints among citizens. "Four months is not even used as an indicative delay, as complainants are not even informed of this deadline, and just complain because they find the waiting excessive (usually well after 4 months, sometimes over a year). There is no sign that authorities apologise for the delay".

Specific cases:

IRELAND

A qualified social worker from the UK working is under a short-term contract in Ireland. She is well aware that the qualifications in Ireland are more demanding if one wants to obtain a permanent position, and she is ready to do e.g. further training for that purpose. However, it has been over a year since she applied for recognition of her UK qualifications, and still has not received an answer on what additional requirements she must satisfy.

SPAIN

A French citizen, with a diploma in mining engineering, complains that he has waited for more than 4 months to obtain recognition of his French diploma; he has to translate documentation for administrative procedures, and this is very expensive.

SPAIN

A Spanish national with a Swedish paramedic's diploma and 23 years' experience in Sweden has been waiting for over one year to have her diploma recognised, and she has lost many job opportunities as a result. She would like to know whom she could address in order to complain. She is advised to pursue a claim in the national courts, and to complain to the European Commission. She is signposted to the Euro-Jus in Madrid for further information on how to make an official complaint to the Commission.

SPAIN

A Spanish teacher with a German diploma wants to obtain recognition of her diploma in Spain. She applied to the competent authorities for recognition over one year ago, and she was not allowed to enter a competition because her diploma has not yet been recognised. The caller is advised that under Article 8(2) of Directive 89/48/EC, the competent authorities are allowed four months to process applications and to deliver decisions to applicants. The caller is advised to complain to these authorities again, and is advised to contact with the Euro-Jus in Spain and Germany to obtain advice on how to complain to the Commission and to use national procedures.

DENMARK

A German citizen living in Denmark wanted information on obtaining recognition of a teaching diploma in Denmark. She submitted her application for recognition in the autumn of 1995, and in November 1995, the Danish authorities acknowledged that she had supplied them with all the necessary documentation to make an application. However, she only obtained recognition of her diploma in the summer of 1997. During this period, she has been completely unable to work and the Danish authorities have been unable to justify the delay. The caller is advised to make a complaint to the European Commission, and to seek the legal advice on the possibility of obtaining compensation for lost earnings. She is also signposted to Euro-Jus in Denmark.

GREECE

A Greek national obtained his diploma in optometry in Austria. The competent Greek authorities have yet to recognise his diploma, more than six months after his application. What can he do? He was advised to submit an official complaint to the European Commission and to write a complaint to the relevant Greek authorities, because the Greek authorities have exceeded their time limit in processing applications for recognition of foreign diplomas. He was signposted to the Euro-Jus in Athens.

ITALY

An Italian national with a French diploma in medicine decided to return to Italy to work. She was sent the relevant documentation by the Ministry of Health, and applied for recognition of her qualifications in April 1997. She did not obtain recognition of her diploma until January 1998, during which time she lost the opportunity to sit an examination to enter a public hospital.

GREECE

A Greek national qualified as a mechanical engineer in the UK and wanted to exercise his profession in Greece. Despite having introduced his application seven months ago, no official decision has been taken by DIKATSA, the competent Greek authority. He was advised that the Greek authorities have missed the four-month deadline and that he can use national procedures in Greece to enforce his rights. He was signposted to the Greek Euro-Jus for further assistance.

GREECE

A Greek citizen holds a degree in education that entitles her to teach children, which was issued by a Dutch Higher Education Institution (after three years' study). This diploma allowed her to exercise her profession in Holland. She moved to Greece in order to exercise her profession there. For this, she applied to the competent Greek authorities in order to have her qualifications recognised. More than seven months after she introduced her application, the Greek authorities rejected it without applying the mechanism provided for in the general system of recognition of professional qualifications (comparison of qualifications; additional requirements, etc). As a result, the citizen cannot exercise her profession in Greece. According to Article 8 of Council Directive 89/48/EEC, the competent authority has 4 months in which to process the application and take a final decision. Thus, in this case, Greek authorities failed to meet the deadline of four months. The citizen may appeal before national courts, using the national procedures in force, for failure of Greece to meet the deadline provided for in Article 8 of Directive 89/48/EEC. In addition, it seems that Greece did not follow the recognition mechanism laid down in Directive 89/48/EEC (for instance, they did not take into account the experience that the citizen acquired in Holland after her studies). Thus, citizen

may challenge the decision of the competent authorities before national courts.

5) Requirement to do supplementary training, study or tests

If the competent authority considers it necessary and subject to certain conditions, you may be required either to provide proof of additional professional experience in the practice of the profession concerned in the home Member State, or to complete an adaptation period or an aptitude test in the host Member State. As one of the legal experts pointed out, "the Signpost Service is not in a position to examine the technical equivalence of qualifications...it is therefore impossible to say whether requirements made in a decision are excessive. On some occasions, though, there are arguments to believe that requirements are not justified." Declared abuses about those requirements have been reported by applicants.

Specific cases:

ITALY

The holder of an Italian language teaching diploma in Spain, whose case has already been mentioned was eventually asked, after waiting two years for a decision, to do three exams, one of which she finds completely unjustified. It concerns general knowledge of the language, a very basic part of her academic training in Italy. When she asked about the possibility to appeal against the decision, she was told that it would take another two years to reach a decision, so she would be better off doing the additional training requested.

ITALY

A British holder of a UK diploma for tour leaders that was issued by the DTI found that, to have it recognised in Italy, she must pass the final exam imposed in the Italian system of qualification. Moreover, this exam is not frequently organised, and requires knowledge that is not relevant to exercising the profession in Italy, because many of the Italian tour leaders operate abroad.

ITALY

A Spanish national with a Spanish university degree in history and geography wants to become a teacher in Italy. At first she found it very difficult to find the necessary information from the Italian consulate in Spain. Nevertheless, she submitted her application for recognition to the Ministry of Education in February 1997. The diploma in history was recognised in June 1997; however, the diploma in geography was not, and she has been asked to attend a three-year university course and to present a final thesis.

FRANCE

A French holder of a Belgian diploma in kinesitherapy was asked to complete two weeks' adaptation training in France to have the Belgian diploma recognised. The citizen had no objection to this, as French courses for the same diploma are longer, but objected to the delay of five months in being authorised to complete the training. Her classmates were allowed to commence training immediately. The case shows a lack of transparency on the part of national authorities, which exceeded their time limit. The citizen was signposted to the Commission to complain.

6) Information on rights of appeal in case of denied equivalence

If the competent authority rejects the application, the authority's decision must state the reason for the rejection and if it does not the applicant is entitled to ask the competent authority to supply one. If he is still not informed or if he wants to dispute the decision, the applicant has the right to lodge an appeal, before a court or tribunal in the host Member State in order to verify if the decision is in accordance with Community law. National authorities do not always inform applicants about this right.

Specific cases:

GERMANY

A German woman had done training in *Blindenrehabilitation* (education/rehabilitation of the blind) in the UK. The application for recognition was rejected by the German association of rehabilitation teachers (*Bundesvereinigung der Rehabilitationslehrer für Blinde und Sehbehinderte e.V.*), on the grounds that the training in the UK was not as comprehensive as

the equivalent German qualification. It is true that the citizen followed only one year of lessons in the UK, whereas two years are normal in Germany. She did not receive any help although she declared she would be ready to follow another year of additional training. A *Bundesvereinigung* representative told her that she would have to start another full two year's training in Germany (cost: c.20.000 DM) in order to become a recognised "Rehabilitationslehrerin". Among the reasons given by the *Bundesvereinigung* was the argument that "some German rehabilitation teachers were refused recognition in the UK and in the US".

ITALY

The holder of an Italian language teaching diploma in Spain, whose case has already been mentioned was eventually asked, after waiting two years for a decision, to do three exams, one of which she finds completely unjustified. This concerns general knowledge of the language, a very basic part of her academic training in Italy. When she asked about the possibility to appeal against the decision, she was told that it would take another two years to reach a decision, so she would be better off doing the additional training requested.

FRANCE

A Belgian national with a qualification in inn keeping failed to obtain recognition of his diploma in France, without a reason for the rejection. He was signposted to the Bureau de l'information sur les systèmes éducatifs et de la reconnaissance des diplômes in Paris for information on the application of Directive 92/51.

7) Cases concerning access to public sector employment

A large proportion of questions about France and Spain concerns access to public sector employment, mainly in the health (doctors, nurses and paramedics) and education sectors; there are also a lot of questions about access to open competitions. There is a tendency to examine the diploma in detail when processing applications to competitions. This happens despite the fact that sectoral qualifications are not required, but only the possession of a university-level diploma.

Specific case:

SPAIN

A Spanish doctor working in a French public hospital wanted to come back to work in Spain for a public hospital. He contacted INSALUD to obtain conditions and he was warned that for obtaining a vacancy as a resident doctor in a public Spanish hospital, Spanish doctors would be given preference. The caller is advised to complain against the decision before INSALUD and to obtain an administrative decision to mount an appeal.

FRANCE

An Italian town planner wants to take part in a French public competition for architects. One of the requirements to participate is French citizenship. This is a clear infringement, and the citizen is advised to contact his nearest EURO-JUS as well as using national procedures.

SPAIN

An Italian citizen wants to participate in a Spanish competition for gardeners, who will work on gardens annexed to a museum of art that is owned by the Crown but is administered by the Spanish government. He has been denied access to the competition because of his nationality. This is a clear infringement, and the citizen is advised to contact his nearest EURO-JUS as well as applying national procedures.

SPAIN

A Spanish nurse with over 10 years' experience in Italy was allowed to participate in open competitions in Spain to work in state hospitals. However, she was told that even if she were to succeed, she would not be selected from the shortlist because she does not have any experience in Spain. She is advised to write to the competent authorities in order to elicit a written response confirming what has been said to her, and to contact Euro-Jus and the Commission.

8) Cases concerning third countries diplomas

If the applicant received part of his professional education and training in a non-Community Member State, he will still be covered by the general system, provided that the following requirements are both met:

- 1) the profession must be regulated in the home Member State;
- 2) the professional education and training has to have been received mainly in that Member State.

Specific cases:

UNITED KINGDOM

A Spanish national studied architecture two years in the USA before continuing studies in UK where he obtained a full British diploma. Spanish authorities will not recognise his UK diploma under the architects' directive unless the UK authorities certify that his qualifications fall within its scope. But they will not, arguing that part of the academic training was outside of the UK. This in contradiction with their initial assurance that he would be in the same position as graduates with their entire academic career in the UK.

BELGIUM

A French national did part of his studies outside the EU, but according to the general criteria in the Directive, the "substantial part of the course" was completed in Belgium. In order to enjoy recognition of his diploma in France, he needs a Belgian certificate stating that his diploma is Belgian for the purpose of recognition. The Belgian authorities refuse to do this. The citizen has already received confirmation from DGXV that his diploma should receive recognition in other Member States, and he was therefore advised to contact the Commission again, as well as follow national procedures.

Annex: Summary of EU law

The freedom of movement of labour and the freedom of establishment for the self-employed are fundamental EU objectives. In both cases the basic principle is that of equality of treatment for all EU nationals. The requirements of Member States concerning the training of employed and self-employed people may create obstacles to the achievement of these objectives. Many of these requirements may not be discriminatory in themselves, and indeed may have been introduced in order to protect national standards. They may, however, impede the free movement of people because they differ from country to country, and frequently oblige the individual to take further training and to sit examinations to comply with local requirements.

Article 57 of the Treaty on European Union empowers the Council of Ministers to issue directives for the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications, and for the co-ordination of national provisions concerning the taking up and pursuit of activities as self-employed persons.

However, before any legislation was passed under Article 57, several cases were referred to the European Court of Justice concerning the interpretation of Article 52 of the Treaty. Naturally, one must acknowledge that this case law has become less important since the introduction of secondary legislation, however, it is still valid.

In Case 71/76, *Thieffry v. Conseil de l'Ordre des Avocats à la Cour de Paris*, the Court held that recognition of qualifications was not dependent on the introduction of secondary legislation under Article 57, and in fact could be achieved by Member States under Article 5 of the Treaty. The lack of Community legislation does not alter the effect of Article 52, which imposes an obligation on Member States to facilitate the right of establishment. *Thieffry* was upheld in Cases 11/77 "*Patrick*," and 222/86 "*Heylens*" where the Court stated that where a national of a Member State held a certificate that is recognised as equivalent to certificates issued and required in the host Member State was entitled to the right of admission to a profession on the same terms as host Member State nationals without any further restrictions.

This line of reasoning was extended in Case C-340/89 "*Vlassopoulou*," where it was held that national authorities are under an obligation to consider qualifications and experience acquired in another Member State, and to compare these with the qualifications that are required by host State legislation. If they are found to be

equivalent, the Member State is obliged to recognise the qualification, even if the national measures did not originally allow for recognition of foreign qualifications. If not, the host State must then consider what additional skills and experience the applicant may have acquired there in order to compensate for the missing elements in their foreign qualification. It was clear that the Court was heavily influenced by Directive 89/48/EEC that was about to come into force later on that year.

From the mid-1970s the European Community attempted to harmonise the comparability of qualifications. Advisory committees on training were set up and a series of directives were issued. Their aim was to facilitate the mutual recognition of diplomas, certificates and other evidence of formal qualifications in order to promote the freedoms to establish a business and to provide services in any Member State. These directives include EU-wide comparability of qualifications for doctors (1975 and 1993), nurses (1977), dentists (1978), veterinarians (1978), midwives (1980), architects (1985) and pharmacists (1985). These are commonly referred to as the sectoral directives. The procedure for recognition of diplomas falling within the scope of the sectoral Directives is intended to be more streamlined and efficient. These diplomas (particularly for doctors, nurses, pharmacists, vets and dentists) must be recognised, and within a three month period. The situation for architects is more complicated, since there are legitimate diplomas that do not fall within the scope of the sectoral Directive. These diplomas must be assessed while following the rules set down in the case of *Vlassopoulou*.

In parallel, the Council, in July 1985, decided to lay down provisions relating to the comparability of vocational training qualifications in the hotel and restaurant, motor vehicle repair and construction sectors. These comparability exercises were time-consuming and arduous and, by the late 1980s, there was a move away from the notion of comparability to one of mutual recognition. A general system for the recognition of higher education diplomas awarded on completion of professional education and training of at least three years' duration was adopted by the Council in 1988. Directive 89/48/EEC is based on the following principles:

- the principle of mutual trust between member states;
- the principle of the comparability of university studies between member states;
- the mutual recognition of diplomas without prior harmonisation of the conditions for taking up and pursuing occupations; and

- the principle that any divergence between Member States, in particular as regards training, will be offset by vocational experience.

Thus, providing those wishing to exercise a profession fulfil certain minimum conditions as to their qualifications, experience and professional education, their qualifications will be recognised in all Member States and they will be authorised to pursue their activities without restriction.

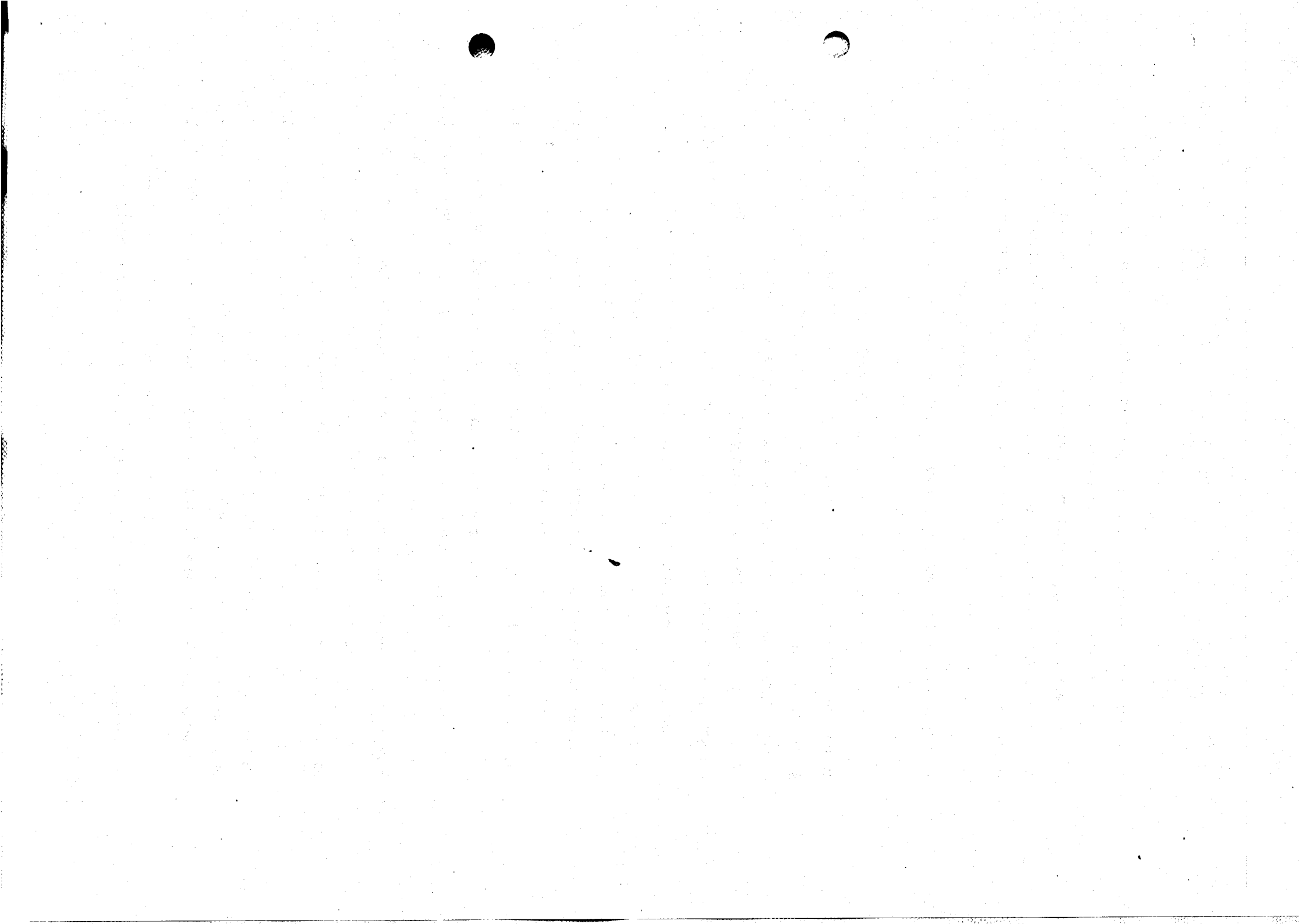
A similar system covers diplomas and certificates awarded on completion of professional education and training in higher education of less than three years' duration, or not undertaken through higher education, under Directive 92/51/EC. This embraces two levels of training: higher education and post-secondary diplomas completed in under three years, and secondary education diplomas. It also applies to certain non-graduates with acquired professional experience.

Provision is made to link the two systems in order to include professions that fall under the first system in one member state and under the second in another. In instances where significant differences in the duration of the training and education exist, or where there are substantial differences in the content of the training and education acquired, the host member state may seek proof of vocational experience, or require individuals to take a competence test or additional adaptation training.

The two general systems for the recognition of diplomas ensure that any EU national has the right to have vocational qualifications obtained in one member state recognised in another. It is important to note that these directives apply only to 'regulated professions' and that it is incumbent upon each state to specify what it considers to fall into this category. There are great differences from one state to another in the professions regulated under Directive 89/48/EEC.

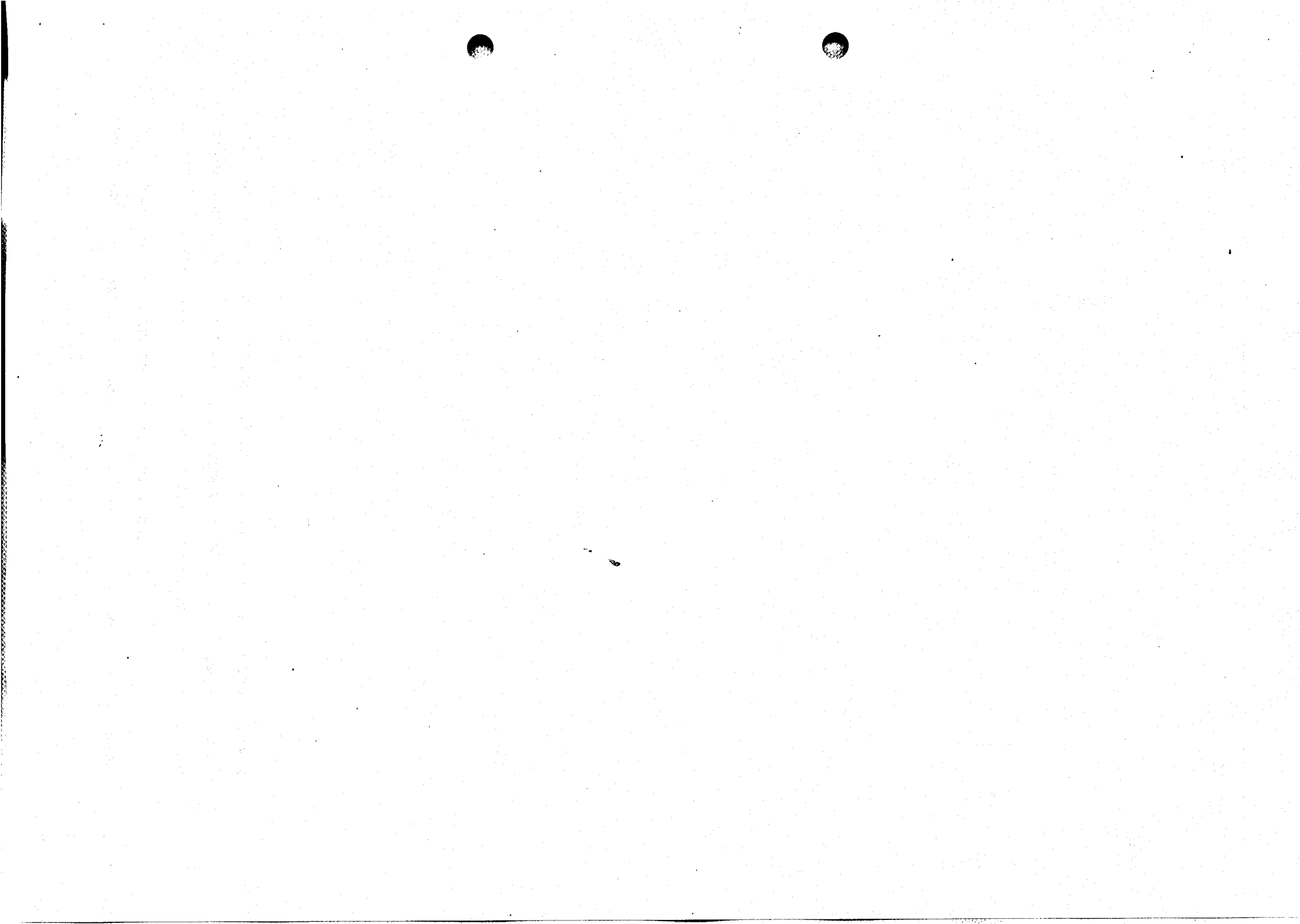
Each member state has a contact point for citizens seeking advice about the directives and/or support for their case for recognition. Its role concerns mobility of labour and right of establishment issues.

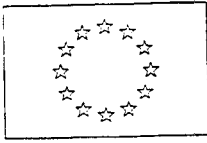
An important obstacle to the mutual recognition of qualifications is a lack of information and understanding of other nations' education systems and qualifications. This, and the variety of national systems of education and training in the European Union, has resulted in a number of unsuccessful attempts to achieve a common terminology and comparability of qualifications. Over the last few years the debate

over recognition has moved from defining international equivalencies to the acceptance of qualifications from other Member States.

Although national authorities produce publications on their higher education systems and statements about the value of their national academic awards, this does not in itself secure recognition. This can only be achieved through formal applications to these authorities.

EUROPA-KOMMISSIONEN

GENERALDIREKTORAT XV

Det Indre Marked og Finansielle Tjenesteydelser
Intellektuel og industriel ejendomsret. Etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser, især i forbindelse med lovregulerede erhverv og medier
Erhverv med lovregulerede kvalifikationskrav

XV/E/8417/94-DA

Orig.: FR

VEJLEDNING FOR BRUGERE AF DEN GENERELLE ORDNING FOR ANERKENDELSE AF ERHVERVSKVALIFIKATIONER

Rue de la Loi 200, B-1049 Bruxelles/Wetstraat 200, B-1049 Brussel - Belgien - Kontor: C107-01/46.
Telefon: direkte linje (+32-2)295.73.76, omstilling 299.11.11. Telefax: 295.93.31.
Telex: COMEU B 21877. Telegramadresse: COMEUR Bruxelles.

X.400: G=Zudella; S=PIMLEY-SMITH; O=DG15; P=CEC; A=RTT; C=BE Internet: zudella-patricia.pimley-smith@dg15.cec.be

INDLEDNING

Formålet med dette dokument er i hovedtræk at gennemgå den generelle ordning for anerkendelse af erhvervskvalifikationer, der er indført ved direktiv 89/48/EØF og suppleret ved direktiv 92/51/EØF.

Dokumentet henvender sig i første omgang til de personer, der er kvalificerede til at udøve et erhverv i en medlemsstat, og som ønsker, at deres erhvervskvalifikationer anerkendes i en anden medlemsstat, for at de dér kan udøve deres erhverv.

Oplysningerne i dokumentet er udformet som spørgsmål / svar. Disse er opdelt i to afsnit.

Første afsnit rummer svar på de hyppigst forekommende spørgsmål om den generelle ordning: Hvad skal den almindelige ordning bruges til? Hvem finder den anvendelse på? Hvordan virker den? ...

Andet afsnit rummer svar på særlige spørgsmål, som kan fremkomme, når nogen anmoder om anerkendelse af erhvervskvalifikationer under anvendelse af den generelle ordning.

Dokumentet indeholder også et skema (side 14), der sammenfatter, hvilke betingelser der skal opfyldes, for at den generelle ordning kan anvendes, og 3 bilag:

- Bilag 1: en række eksempler på lovregulerede erhverv, der er omfattet af den generelle ordning
- Bilag 2: to lister over lovregulerede erhverv, der ikke er omfattet af den generelle ordning
- Bilag 3: oplysninger vedrørende de personer, som kan kontaktes i forbindelse med anerkendelse af kvalifikationer.

Grundlæggende spørgsmål om den generelle ordning

1. Hvem henvender den generelle ordning sig til?

Til dem, der ønsker at udøve deres erhverv i en anden medlemsstat end den, hvor de har opnået deres erhvervskvalifikationer.

Den generelle ordning vedrører ikke dem, der vil studere videre i en anden medlemsstat. Disse kan i bilag 3 finde oplysninger om, hvilke centre (NARIC) der kan give dem oplysninger om akademisk anerkendelse af eksamensbeviser.

2. I hvilke lande gælder den generelle ordning?

Den finder anvendelse i 17 lande: de 12 lande, som er medlemmer af EF: Tyskland, Belgien, Danmark, Spanien, Frankrig, Grækenland, Irland, Italien, Luxembourg, Nederlandene, Portugal og Det Forenede Kongerige; endvidere følgende 5 lande: Østrig, Finland, Island, Norge og Sverige.

3. Hvem finder den generelle ordning anvendelse på?

På statsborgere i disse 17 lande,

Den gælder f.eks. ikke for statsborgere i USA, Canada, Schweiz, landene i Mellemeuropa, Afrika, Asien. Men den gælder for statsborgere i tredjelande, der samtidig er statsborgere i en medlemsstat (dobbelt statsborgerskab). Den kan således gælde for en argentinsk statsborger, der også har italiensk indfødsret.

som er fuldt kvalificerede til at udøve deres erhverv i ét af disse 17 lande (hjemlandet);

For at kunne benytte den generelle ordning må De være fuldt kvalificeret til at udøve et bestemt erhverv i Deres hjemland. Hjemlandet er det land, hvor De har opnået Deres erhvervskvalifikationer. Det kan være den medlemsstat, hvor De har indfødsret, eller en anden medlemsstat.

Eksempler: Den generelle ordning kan finde anvendelse på en italiensk ingeniør, der har opnået sine erhvervskvalifikationer i Italien; på en svensk lærer, der har opnået sine erhvervskvalifikationer i Sverige; på en fransk fysioterapeut, der har opnået sine erhvervskvalifikationer i Belgien; på en østrigsk advokat, der har erhvervet sine erhvervskvalifikationer i Tyskland.

og som ønsker at udøve deres erhverv i en anden medlemsstat (værtlandet).

Eksempler: Den generelle ordning kan finde anvendelse på en italiensk ingeniør, der er fuldt kvalificeret i Italien, og som ønsker at udøve ingeniørerhvervet i Spanien; på en norsk lærer, der er fuldt kvalificeret i Norge, og som ønsker at udøve sin lærergerning i Det Forenede Kongerige; på en fransk fysioterapeut, der er fuldt kvalificeret i Belgien, og som ønsker at udøve fysioterapeutvirksomhed i Frankrig; på en østrigsk advokat, der er fuldt kvalificeret i Tyskland, og som ønsker at udøve advokaterhvervet i Østrig.

4. Finder den generelle ordning anvendelse på alle erhverv?

Nej. Den finder kun anvendelse på de lovregulerede erhverv i værtlandet, dvs. de erhverv, der i værtlandet kan optages eller udøves på betingelse af, at De er i besiddelse af visse bestemte erhvervskvalifikationer. Den generelle ordning finder anvendelse på Deres tilfælde, hvis det erhverv, som De ønsker at udøve i et værtland, er lovreguleret i denne medlemsstat.

5. Hvordan finder De ud af, om det erhverv, De ønsker at udøve i værtlandet, er lovreguleret i denne medlemsstat?

Ved at henvende Dem til kontaktstedet i værtlandet eller eventuelt til en faglig organisation, som repræsenterer Deres erhverv i Deres hjemland. Listen over kontaktsteder med oplysninger om disse findes i bilag 3 til nærværende dokument.

6. Hvis Deres erhverv ikke er lovreguleret i værtlandet,

skal De ikke anmode om anerkendelse af Deres erhvervskvalifikationer. De kan begynde at udøve Deres erhverv i værtlandet på samme vilkår som værtlandets egne statsborgere.

7. Finder den generelle ordning anvendelse på alle lovregulerede erhverv?

Nej. Den finder ikke anvendelse på de lovregulerede erhverv, der allerede er omfattet af et sektordirektiv eller et overgangsdirektiv.

I bilag 2 til nærværende dokument findes en liste over 7 lovregulerede erhverv, der allerede er omfattet af et sektordirektiv, og en række eksempler på former for erhvervsvirksomhed, der er omfattet af et overgangsdirektiv. De kan henvende Dem til Deres kontaktsted (bilag 3) for at få nærmere oplysninger om disse direktiver.

Endvidere er der i bilag 1 til nærværende dokument en række eksempler på lovregulerede erhverv, der er omfattet af den generelle ordning. De kan om fornødent henvende Dem til Deres kontaktsted (bilag 3) for at få yderligere oplysninger.

8. Er Deres erhverv lovreguleret i værtslandet og omfattet af den generelle ordning,

skal De for at kunne udøve erhvervet i værtslandet anmode om anerkendelse af Deres erhvervskvalifikationer hos den myndighed, som i værtslandet har beføjelse til at modtage og behandle ansøgninger om anerkendelse i forbindelse med Deres erhverv.

9. Hvordan afgør De, hvilken myndighed der i værtslandet har beføjelse til at modtage og behandle Deres ansøgning om anerkendelse?

Ved at henvende Dem til kontaktpunktet i værtslandet (bilag 3).

10. Kan De anmode om anerkendelse af Deres kvalifikationer i en medlemsstat for dér at udøve et hvilken som helst lovreguleret erhverv?

Nej. Det lovregulerede erhverv, som De ønsker at udøve i værtslandet, skal svare til det erhverv, som De er fuldt kvalificeret til i Deres hjemland.

Eksempler: Den generelle ordning finder anvendelse, hvis De er fuldt kvalificeret til at udøve erhvervet ejendomsmægler i Spanien, og De ønsker at udøve dette erhverv i Frankrig. Derimod finder den generelle ordning ikke anvendelse, hvis De er fuldt kvalificeret til at udøve erhvervet ejendomsmægler i Spanien, og De ønsker at udøve advokaterhvervet i Frankrig.

11. Hvilke erhvervskvalifikationer er omfattet af den generelle ordning?

Kvalifikationsbeviser for afsluttede erhvervsuddannelser, dvs. kvalifikationsbeviser, der giver Dem ret til at udøve et bestemt erhverv i Deres hjemland. Det kan dreje sig om kvalifikationsbeviser for teoretiske og praktiske uddannelser fra primærskolen, sekundærskolen eller videregående uddannelser. Kræves der i Deres hjemland en praktikperiode ud over en afsluttet uddannelse på primær- eller sekundærtrin eller en videregående uddannelse, må De i påkommende tilfælde have gennemgået både dette uddannelsesforløb og den krævede praktikperiode, inden De kan benytte den generelle ordning.

Eksempler: Advokatuddannelsen: i flere medlemsstater omfatter den ikke blot et forløb af postgymnasiale studier, men også aflæggelse af en tillægsprøve og afslutning af en praktikperiode. Når såvel studieforløb som prøve og praktikperiode er overstået, er advokaten fuldt kvalificeret og kan under anvendelse af den generelle ordning anmode om anerkendelse af sine erhvervskvalifikationer i en anden medlemsstat. På samme måde omfatter ingeniøruddannelsen i visse medlemsstater et forløb af postgymnasiale studier, erhvervspraktik under opsyn og ledsaget af kurser, samt aflæggelse af en prøve. For at kunne anmode om anerkendelse af sine kvalifikationer under anvendelse af den generelle ordning må en ingeniør, der er uddannet i én af disse stater, være i besiddelse af samtlige disse kvalifikationer.

12. Vil Deres erhvervskvalifikationer blive anerkendt automatisk?

Nej. Den generelle ordning er ikke en ordning for automatisk anerkendelse af erhvervskvalifikationer, der er opnået i en anden medlemsstat. Deres ansøgning vil blive behandlet individuelt af værtslandets kompetente myndighed.

13. Hvordan virker den generelle ordning?

Deres ansøgning om anerkendelse vil blive behandlet individuelt af den kompetente myndighed. For så vidt som De er fuldt kvalificeret i Deres hjemland til at udøve samme erhverv som det, hvortil de anmoder om anerkendelse af Deres kvalifikationer i værtslandet, vil **Deres erhvervskvalifikationer i princippet blive anerkendt uden videre.**

Inden den kompetente myndighed udtaler sig om Deres ansøgning, vil den dog **sammenligne den erhvervsuddannelse, som de har modtaget i Deres hjemland, men den erhvervsuddannelse, som kræves i værtslandet.**

Konstaterer myndigheden, at der er større forskelle enten med hensyn til varighed eller med hensyn til indholdet af de pågældende erhvervsuddannelser, kan den på visse betingelser gøre anerkendelsen af Deres erhvervs kvalifikationer afhængig af, at visse yderligere krav opfyldes.

Som led i sammenligningen skal den kompetente myndighed i påkommende tilfælde tage hensyn til enhver uddannelsesperiode og/eller al erhvervs erfaring, som er kommet til efter Deres første eksamensbevis. Denne uddannelse eller denne erhvervs erfaring vil af den kompetente myndighed kunne blive taget i betragtning i forbindelse med udligningen af en eventuel mangel i Deres grunduddannelse i forhold til den, som kræves i værtslandet.

14. Hvilke yderligere krav kan den kompetente myndighed pålægge Dem?

Konstaterer den, at der er større forskelle mellem den erhvervsuddannelse, som De har fået i Deres hjemland, og den erhvervsuddannelse, som kræves i værtslandet, kan den pålægge Dem en udligningsforanstaltning. Alt efter omstændighederne kan De blive pålagt: enten at godtgøre, at De har opnået erhvervs erfaring (erfaring i udøvelse af det pågældende erhverv i Deres hjemland) eller at gennemgå en prøvetid eller gå op til en egnethedsprøve i værtslandet. Blandt disse tre slags foranstaltninger kan der kun pålægges Dem én enkelt udligningsforanstaltning. Der kan i princippet kræves yderligere erhvervs erfaring til udligning af en forskel i varigheden af erhvervsuddannelserne (en forskel på mindst et år mellem den erhvervsuddannelse, ansøgeren har modtaget, og den erhvervsuddannelse, der kræves i værtslandet for at udøve det pågældende erhverv). Det kan på visse betingelser pålægges Dem at gennemgå en prøvetid eller at gå op til en egnethedsprøve for at udligne en større forskel i indholdet af uddannelserne eller i virkefeltet for det pågældende erhverv.

15. Når der kræves en prøvetid eller en egnethedsprøve, kan den myndighed, der har til opgave at behandle Deres ansøgning om anerkendelse, så vælge mellem prøvetid eller egnethedsprøve?

Principielt nej. Det er ansøgeren, der vælger mellem prøvetid og egnethedsprøve. Under visse forudsætninger (navnlig i forbindelse med retlige erhverv) kan værtslandet dog pålægge enten prøvetid eller egnethedsprøve.

16. Kan det kræves, at De godtgør, at De er i besiddelse af personlige egenskaber, for så vidt angår vandel, hæderlighed og sikkerhed for, at der ikke har foreligget konkurs?

Ja, for så vidt som sådanne krav ligeledes stilles til værtslandets egne statsborgere. I så tilfælde kan De fremlægge et hvilket som helst dokument, der er udstedt af en kompetent myndighed i Deres hjemland, og hvorefter fremgår Deres gode vandel og hæderlighed samt sikkerhed for, at der ikke har foreligget konkurs. Værtslandet kan kræve, at dokumenterne ikke er over tre måneder gamle.

17. Hvordan godtgør De, at De er i besiddelse af disse personlige egenskaber?

De fremlægger for værtslandets kompetente myndighed et eller flere dokumenter, der er udstedt af en kompetent myndighed i Deres hjemland; af dokumentet eller dokumenterne skal det fremgå, at De er i besiddelse af nævnte egenskaber. Findes sådanne dokumenter ikke i Deres hjemland, kan De benytte Dem af en edsaflæggelse eller en erklæring på tro og love for en notar eller en kompetent faglig organisation i Deres hjemland. I så tilfælde må de for værtslandets myndighed fremlægge en erklæring om Deres edsaflæggelse eller Deres erklæring på tro og love.

18. Frist for behandling af Deres sag?

Når alle papirer er i orden (dvs., når De har indleveret alle de dokumenter, som er nødvendige for Deres ansøgning om anerkendelse) skal den kompetente myndighed, som har fået forelagt Deres ansøgning, træffe en afgørelse i løbet af højst fire måneder.

19. Hvilken afgørelse kan den kompetente myndighed træffe?

For så vidt som alle papirer i forbindelse med Deres sag er i orden, kan den kompetente myndighed træffe tre slags afgørelse: 1. Den kan uden videre anerkende Deres erhvervs kvalifikationer. De kan da begynde at udøve det pågældende lovregulerede erhverv på samme vilkår som værtslandets egne statsborgere. De skal som alle værtslandets egne statsborgere iagttage forskellige formaliteter, som måtte kræves, inden nævnte erhverv kan udøves (f.eks. kan det kræves, at De optages i en faglig organisation eller fremlægger en erklæring om, at De har en erhvervsforsikring ...). 2. Den kompetente myndighed kan på visse betingelser pålægge Dem en udligningsforanstaltning (dvs. at De skal godtgøre, at De er i besiddelse af erhvervs erfaring, eller - principielt efter eget valg -

gennemgå en prøvetid eller gå op til en egnethedsprøve). 3. Eller den kompetente myndighed kan afslå Deres ansøgning. I de sidste to tilfælde skal den kompetente myndigheds afgørelse være begrundet (den skal klart angive, hvilke årsager der er til den trufne afgørelse).

20. Deres ansøgning er blevet imødekommet?

De kan da udøve erhvervet på samme vilkår som dem, der gælder for værtslandets egne statsborgere. De vil i værtslandet være omfattet af samme love, administrative bestemmelser og forpligtelser som værtslandets egne statsborgere. Bl.a. skal De holde Dem inden for det virkefelt, som gælder for erhvervet i værtslandet.

21. Deres ansøgning er blevet afslået?

I afgørelsen om afslag på Deres ansøgning skal årsagerne til afslaget angives. Er årsagerne ikke angivet i afgørelsen om afslag, har De ret til at kræve besked. Kan De ikke få besked om årsagerne, eller vil De bestride dem, har De ret til at anlægge sag for en domstol i værtslandet. Ved at anlægge sag i værtslandet kan De få påvist, om afgørelsen om afslag er lovlig set ud fra EF-retten.

Særlige spørgsmål

1. Hvad nu, hvis De har fået en del af Deres uddannelse i et tredjeland?

De vil alligevel være omfattet af den generelle ordning, hvis to betingelser er opfyldt: 1) hvis Deres erhverv er lovreguleret i Deres hjemland, og 2) hvis De har fået Deres erhvervsuddannelse fortrinsvis i denne medlemsstat, dvs. hvis varigheden af den erhvervsuddannelse, som De har fået i denne medlemsstat, er længere end varigheden af den erhvervsuddannelse, som De har fået i et tredjeland.

Eksempler: En dansk revisor ønsker anerkendelse af sine erhvervs kvalifikationer i Tyskland. Han er fuldt kvalificeret til at udøve revisorerhvervet i Danmark. Har han fået en erhvervsuddannelse på i alt 7 år, heraf 3 i USA og 4 i Danmark, vil hans anmodning om anerkendelse være omfattet af den generelle ordning. Har han derimod fået sin erhvervsuddannelse i 4 år i USA og 3 år i Danmark, vil den tyske myndighed kunne afslå at anerkende hans kvalifikationer.

2. Hvad nu, hvis De har opnået alle Deres erhvervs kvalifikationer i et tredjeland?

De kan være omfattet af den generelle ordning, hvis fire betingelser er opfyldt: 1) de erhvervs kvalifikationer, De har opnået i et tredjeland, er allerede blevet anerkendt af en medlemsstat (hjemlandet); 2) Deres erhvervs kvalifikationer gør det muligt for Dem at udøve et lovreguleret erhverv i denne medlemsstat; 3) De har effektivt udøvet dette lovregulerede erhverv i tre år (eller to år i særlige tilfælde) i denne medlemsstat; 4) De er i besiddelse af et certifikat, der er udstedt af denne medlemsstat, og hvoraf det fremgår, at De effektivt har udøvet dette erhverv i tre (eller to) år på dens område.

Eksempel: De er belgisk statsborger og ønsker at udøve Deres erhverv som talepædagog i Frankrig. De har fået Deres erhvervsuddannelse (uddannelse, eksamensbevis, praktikperiode ...) i Canada. Deres erhvervs kvalifikationer er blevet anerkendt i Belgien, og De har arbejdet som talepædagog i Belgien i tre år. Anerkendelsen af Deres erhvervs kvalifikationer i Frankrig vil være omfattet af denne generelle ordning. De skal fremskaffe et certifikat, der udstedes af en kompetent myndighed i Belgien, og hvoraf det fremgår, at De har udøvet erhvervet som talepædagog i tre år i Belgien.

3. Kan det kræves, at De har opnået en vis erhvervs erfaring, inden De anmoder om anerkendelse af Deres kvalifikationer?

Principielt ikke. De er ikke forpligtet til at have indledt udøvelsen af det pågældende erhverv, inden De anmoder om anerkendelse af Deres erhvervs-kvalifikationer i et værtsland. I princippet kan De, såfremt de er fuldt kvalificeret til at udøve Deres erhverv i Deres hjemland, anmode om anerkendelse af Deres kvalifikationer i et værtsland, også selv om De aldrig har udøvet dette erhverv i Deres hjemland. På visse betingelser kan værtslandets kompetente myndighed dog anmode Dem om at godtgøre, at De har udøvet det pågældende erhverv i en vis tid i Deres hjemland.

4. Hvornår kan det kræves, at De allerede har udøvet det pågældende erhverv?

Under visse forudsætninger, hvoraf følgende er de hyppigste: 1. Når Deres erhverv ikke er lovreguleret i Deres hjemland; i så fald kan De pålægges at godtgøre at have udøvet det pågældende erhverv i mindst 2 år i Deres hjemland. 2. Er De indehaver af et eksamensbevis eller et certifikat, der er udstedt af et tredjeland og anerkendt af en medlemsstat, skal De godtgøre at have udøvet det pågældende lovregulerede erhverv i mindst 3 år (eller 2 år i visse tilfælde) i hjemlandet (den i ovenstående punkt 1 omhandlede forudsætning). 3. Når varigheden af den erhvervsuddannelse, De har opnået, er mindst et år kortere end den uddannelse, der kræves i værtslandet for at udøve det pågældende lovregulerede erhverv.

5. Kan De påberåbe Dem en hvilken som helst form for erhvervs erfaring?

De kan påberåbe Dem den erhvervs erfaring, De har opnået i Deres hjemland, med henblik på udøvelse af det pågældende erhverv. De kan ligeledes påberåbe Dem den erhvervs erfaring, De har opnået i en medlemsstat (uanset hvilken) med henblik på udøvelse af et erhverv, der er beslægtet med det, som De anmoder om anerkendelse af Deres kvalifikationer for.

Eksempel: Som advokat i Grækenland har De efter at have erhvervet Deres græske eksamensbevis som advokat opnået erhvervs erfaring som juridisk rådgiver i Tyskland. Nu ønsker De at arbejde som advokat i Tyskland, og med henblik herpå anmoder De om anerkendelse i Tyskland af Deres græske eksamensbevis som advokat. Den tyske myndighed, som skal behandle Deres ansøgning skal tage hensyn til den erfaring, De har opnået i Tyskland som juridisk rådgiver.

Den forpligtelse, værtslandets kompetente myndighed (*i vort eksempel den tyske myndighed*) har til at tage hensyn til den erfaring, De har opnået under udøvelse af et beslægtet erhverv (*i vort eksempel juridisk rådgiver*), fritager Dem ikke for at skulle være i besiddelse af alle de kvalifikationer, der kræves i Deres hjemland for at udøve samme erhverv (*i vort eksempel advokaterhvervet*) som det, De anmoder om anerkendelse af Deres kvalifikationer for i værtslandet.

Den myndighed, som har til opgave at behandle Deres ansøgning om anerkendelse, skal undersøge, i hvilken udstrækning det at have udøvet et beslægtet erhverv i påkommende tilfælde kan bevirke, at et eventuelt krav om udligningsforanstaltninger indskrænkes eller bortfalder.

6. Kan man kræve, at De aflægger en sprogpøve?

Principielt ikke. Den kompetente myndighed kan ikke kræve, at de aflægger en mundtlig eller skriftlig sprogpøve. For visse erhvervs vedkommende, alt efter arten af de pågældende former for virksomhed (*f.eks. tolkning eller sprogundervisning*), kan en sprogpøve dog være berettiget. Uanset, hvilket lovreguleret erhverv der er tale om, skal i **øvrigt** behandlingen af Deres sag under alle omstændigheder foregå på værtslandets sprog, og kræves det, at der bestås en egnethedsprøve, skal denne i påkommende tilfælde foregå på denne medlemsstats sprog. *Eksempel: De er advokat i Østrig og ønsker at udøve Deres erhverv i Grækenland. Behandlingen af Deres sag skal foregå på græsk. Beslutter den græske myndighed, som har fået forelagt Deres sag, (efter at have konstateret, at den erhvervsuddannelse, De har opnået i Østrig ikke omfatter visse fag, der er væsentlige for udøvelse af advokaterhvervet i Grækenland) at De skal bestå en prøve i de manglende fag, skal denne (skriftlige eller mundtlige) prøve foregå på græsk.*

7. Hvilke(t) bevis(er) skal De forelægge den myndighed, der behandler Deres ansøgning om anerkendelse, med henblik på at fastslå, at De effektivt er i besiddelse af de kvalifikationer, De påberåber Dem?

I almindelighed skal værtslandets kompetente myndighed godtage ethvert dokument, der er udstedt af en kompetent myndighed i hjemlandet, og hvoraf det fremgår, at De effektivt har fulgt og afsluttet det teoretiske og/eller praktiske uddannelsesforløb, De påberåber Dem.

8. Skal alle dokumenterne oversættes?

Værtslandet kan kræve, at de dokumenter, der forelægges til støtte for Deres ansøgning, oversættes til det officielle sprog i værtslandet eller til et af værtslandets officielle sprog. Endvidere kan værtslandet kræve, at oversættelsen

af disse dokumenter foretages af en oversætter, der er beskikket eller anerkendt af en kompetent myndighed i værtslandet.

9. Hvad nu, hvis den kompetente myndighed ikke har truffet nogen afgørelse i løbet af 4 måneder?

De kan da anlægge sag ved domstolen mod myndigheden.

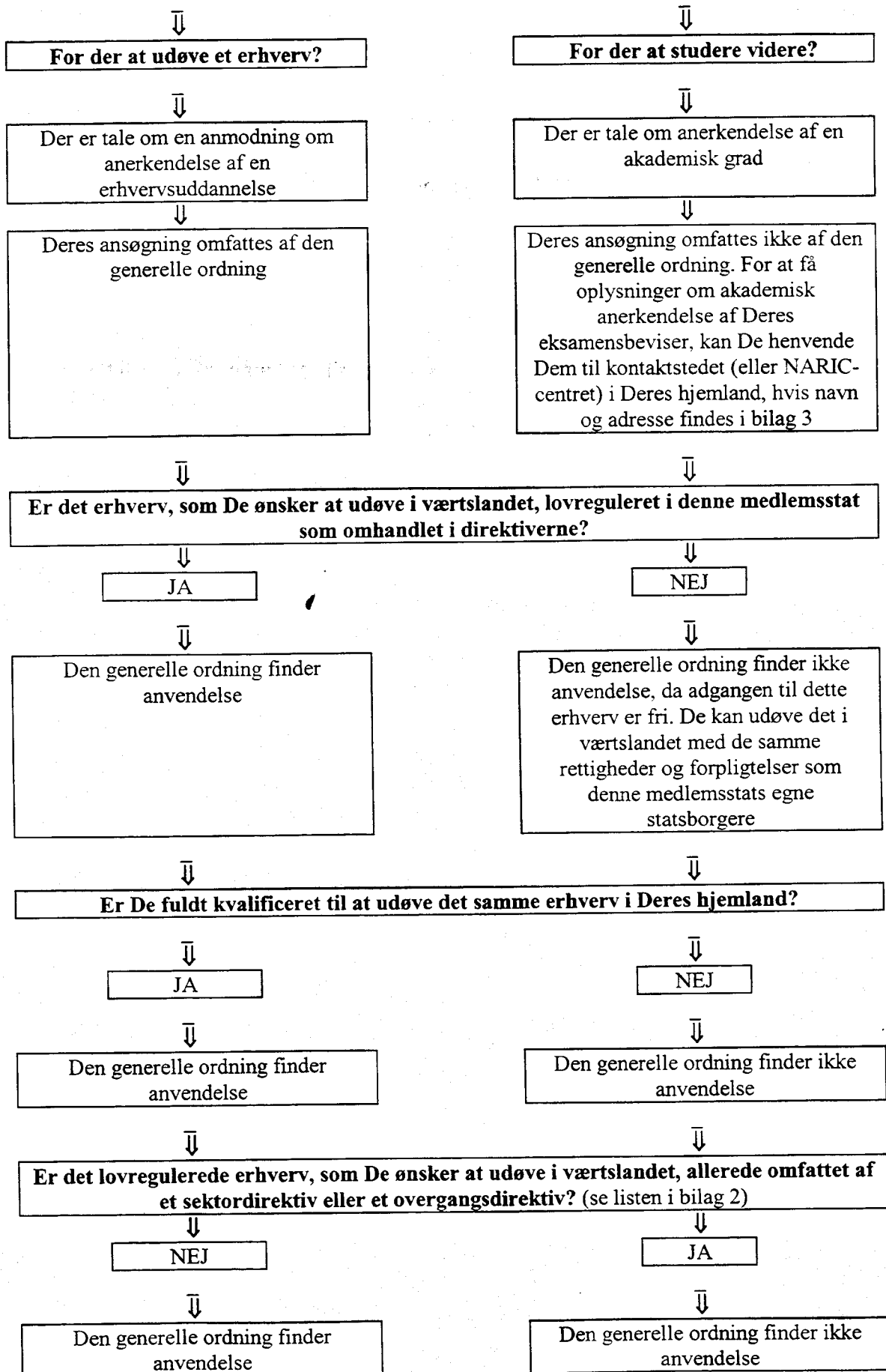
10. Kan man kræve, at De deltager i udgifterne til behandling af Deres sag?

Ja. De kan blive pålagt at betale et beløb til dækning af udgifterne ved behandlingen af Deres ansøgning. Beløbet må dog ikke være urimeligt eller af en sådan størrelse, af De afskrækkes fra at ansøge om anerkendelse.

11. Hvad kan De gøre, hvis De støder på særlige vanskeligheder?

De kan anlægge sag for en domstol i værtslandet. De kan også henvende Dem til: en Euro-jus-rådgiver (i Europa-Kommissionens repræsentationer i medlemsstaterne / et Euro-infocenter / en faglig organisation / eller Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber (Generaldirektorat XV, direktorat E/2, tlf.: 00 32 2 296.59.19).

**De ønsker at anmode om anerkendelse af Deres kvalifikationer
i et værtsland**

Bilag 1

Eksempler på lovregulerede erhverv, der er omfattet af den generelle ordning

	Erhverv inden for jura og regnskabsvæsen	Paramedicinske erhverv	Tekniske erhverv	Socialpædagogiske og kulturelle erhverv
TYSKLAND	advokat skatteekspert revisor	fysioterapeut, pædiatrisk sygeplejerske, ergoterapeut, talepædagog, optiker, ortoptist, bandagist, tandtekniker, audiologiassistent, ortopædimekaniker, ortopædisk håndskomager	ingeniør patentekspert håndværksmester	lærer statsanerkendt pædagog
ØSTRIG	advokat revisor	fysioterapeut		lærer
BELGIEN	advokat foged og stævningsmand revisor autoriseret fuldmægtig	fysioterapeut		lærer
DANMARK	advokat revisor	fodterapeut tandtekniker optiker ortopæd ortopædimekaniker ortopædisk støvlemager ortopædisk håndskomager apoteksassistent	skibsfører, styrmand, ejendomsmægler, kørelærer, kranfører, chauffør, graver	lærer organist

	Erhverv inden for jura og regnskabsvæsen	Paramedicinske erhverv	Tekniske erhverv	Socialpædagogiske og kulturelle erhverv
SPANIEN	advokat graduado social revisor	specialsygeplejerske (undtagen inden for gynækologi og obstetrik), fysioterapeut, optiker, fodterapeut, tandtekniker, audiologiassistent, sygehjælper, teknisk assistent (radiologi) psykolog	ekspert i patentret, administrator, teknisk tegner, dekoratør, ingeniør, fysiker, geolog, stewardesse, steward, kasinopersonale, VVS-installatør, kørelærer	lærer lærer på turistskoler tolk og guide turistguide
FINLAND	advokat revisor	fysioterapeut		lærer
FRANKRIG	advokat, foged og stævningsmand, justitssekretær for handelsretten, kurator, revisor, auktionsholder	talepædagog, ortoptist, massør og fysioterapeut, psikomotorisk terapeut, ergoterapeut, psykolog, diætetiker, optiker, sygehjælper, pædagogmedhjælper, audiologiassistent, fodterapeut, teknisk laboratorieassistent	ekspert i patentret landmåler ejendomsmægler hyrevognschauffør sygebærer skibsfører administrator kørelærer	lærer danselærer regional guide og tolk rejseburauassistent socialarbejder
GRÆKENLAND	advokat revisor	tandtekniker sygehuspersonale fysioterapeut	industridesigner mekaniker, drejer, svejser, styrmand	lærer
IRLAND	solicitor barrister revisor	talepædagog ortoptist massør og fysioterapeut psykolog optiker ergoterapeut mikrobiolog	patentekspert landmåler ingeniør accountant technician styrmand dæksofficer	lærer

	Erhverv inden for jura og regnskabsvæsen	Paramedicinske erhverv	Tekniske erhverv	Socialpædago- giske og kulturelle erhverv
ISLAND	advokat revisor	fysioterapeut		lærer
ITALIEN	advokat procuratore legale justitssekretær dottore commercialista aktuar	ortoptist, talepædagog, diætetiker, psykolog, audiologiassistent, optiker, teknisk laboratorieassistent, teknisk assistent (radiologi), tandplejer, fodterapeut	ingeniør, biolog, kemiker, geolog, dottore di agronomia forestale, ekspert i patentret, handelskonsulent, vekselerer, dæksofficer, maskinmester	lærer socialarbejder turistfolk
LUXEMBOURG	advokat revisor	socialarbejder massør og fysioterapeut laborant talepædagog sundhedsplejerske hospitalssygehjælper		lærer pædagog socialarbejder
NORGE	advokat revisor	fysioterapeut		lærer
NEDERLANDENE	advokat foged og stævningsmand revisor	ergoterapeut, talepædagog, ortoptist, diætetiker, fysioterapeut, teknisk assistent (radiologi), apoteksassistent, tandtekniker	patentekspert ingeniør flyveleder, pilot matros chauffør kranfører	lærer
PORTUGAL	advokat revisor	psykolog	ingeniør patentekspert styrmand	lærer guide og tolk
DET FORENEDE KONGERIGE	sollicitor barrister advokater (i Skotland) aktuar (Actuary) revisor	fysioterapeut, optometrist, ortoptist, fodterapeut, tandtekniker, art therapist, psykolog, music therapist, diætetiker, laborant, optiker, tandplejer	landmåler / surveyor patentekspert ingeniør kemiker, fysiker geolog, havegartner skibsfører dæksofficer	lærer statsanerkendt socialarbejder
SVERIGE	advokat revisor	fysioterapeut		

Bilag 2**Fortegnelse over lovregulerede erhverv, der er omfattet af et særskilt direktiv**

Lovregulerede erhverv, der er omfattet af et sektordirektiv
alment praktiserende læge og speciallæge
sygeplejerske med ansvar for den almene sundheds- og sygepleje
tandlæge
jordemoder
dyrlæge
farmaceut
arkitekt

Eksempler på lovregulerede virksomhedsformer, der er omfattet af et overgangsdirektiv	
Fremstillingsvirksomhed (klasse 23-40 i ISIC**)	<i>Tekstilfremstilling (eks.: spinding, vævning); fodtøjs- og beklædningsfremstilling; træ- og korkforarbejdning; møbelfremstilling; læderforarbejdning; gummivarefremstilling; kemisk råstoffremstilling og fremstilling af andre kemiske produkter; olieraffinaderier, asfalt- og tagpapfabrikker m.v.; transportmiddelfremstilling ...</i>
Handel (eks.: kategori 612 i ISIC)	<i>Engroshandel; handelsformidling; detailhandel; handel med og distribution af giftstoffer Kategori 612: Detailhandel = videresalg uden forarbejdning af varer til private</i>
Industrivirksomhed (klasse 20 og 21 i ISIC)	<i>Klasse 20: Næringsmiddelfremstilling: mælk, frugt- og grønsagsfremstilling, kakao ... Klasse 21: Drikkevarerfremstilling: destillering af alkoholholdige drikkevarer, vinfremstilling, brygning og maltning ...</i>
Transportvirksomhed (kategori 718 og 720)	<i>Kategori 718: Transportformidling og rejsebureauer Kategori 720: Oplagring</i>
Forarbejdningsvirksomhed (klasse 23-40 i ISIC)	<i>Samme områder som de under fremstillingsvirksomhed nævnte</i>
Personlige tjenesteydelser (klasse 85 i ISIC)	<i>Klasse 85: Arbejdstagere i private husholdninger - restauranter og beværtninger (kategori 852) - Hoteller, møblerede turistboliger, familiepensioner, campingpladser ... (kategori 853) - Vaskerier, renserier - Fotografer ...</i>
Forsikringsvirksomhed (kategori 630 i ISIC)	<i>Forsikringsagenter: Forsikringsselskaber, der tegner omniumsforsikringer</i>
Frisørvirksomhed	

• En fortegnelse over disse direktiver findes i bilag A til direktiv 92/51.

** ISIC: International standardklassifikation af al erhvervsmæssig virksomhed udarbejdet i 1964 af De Forenede Nationers Statistiske Kontor.

Bilag 3
Adresser på kontaktsteder for direktiv 89/48/EØF
og fortegnelse over NARIC-centrene - akademisk anerkendelse - for studerende,
der ønsker at studere videre i en anden medlemsstat

LAND	Kontaktsted 89/48	NARIC
TYSKLAND	Günter Reuhl KMK Nassestrasse. 8 D-53113 Bonn Tel.:49-228-5010 Fax:49-228-501301	
ØSTRIG	Walter Papst Referat X/A/1a Bundesministerium für wirtschaftliche Angelegenheiten Stubenring 1, A-1011 WienX/A/1a. II/6a Tel.: 43-1-711.00/2109 Fax: 43-1-714.27.22 Email: X-400: C=AT; A=ADA: P=BMWA; O=BMWA: S=PAPST; G=WALTER	Walter Papst
BELGIEN Den fransktalende del	Chantal Kaufmann Equivalences de l'Enseignement Supérieur Ministère de l'Education & de la Recherche Scientifique de la Communauté française rue Royale. 204 Quartier des Arcades/6è étage B-1010 Bruxelles Tel.:32-2-210.55.77 Fax:32-2-210.55.17	Chantal Kaufmann
BELGIEN Den flamsktalende del	Department Onderwijs Secretariat-generaal Afdeling Beleidsgerichte Coördinatie Rijksadministratief Centrum Arcadengebouw 1010 Brüssel Tel.: 32-2-210-51.11 Fax.: 32-2-210.53.72	Erwin Malfroy Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Departement Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek Koningsstraat 136 B - 1000 Brussel Tel.: 32-2-211.42.47 Fax: 32-2-211.42.52
DANMARK	Niels Anker Ring Erhvevs og Selskabsstyrelsen Kampmannsgade 1 DK-1780 København Tel.:45-33124280 Fax:45-33324480	Jette Kirstein Rektorkollegiet Secretariat c/o Undervisningsministeriet Frederiksholms Kanal 26 DK-1220 København K Tel.:45-33-92.54.06 Fax:45-33-92.50.75

LAND	Kontaktsted 89/48	NARIC
SPANIEN	Miguel Angel Martin Ministerio de Educación y Ciencia Subdirección General de Títulos Paseo del Prado 28-5a planta E - 28014 Madrid Tel.: 34-1-4201693 Fax: 34-1-4203535	Miguel Angel Marin
FINLAND	Anita Lehtikainen Ministry of Education P.O. Box 293 FIN - 00171 Helsinki Tel.: 358.9.134.17.424 Fax: 358.9.656.765	Anita Lehtikainen
FRANKRIG	Yves Vallat Ministère de l'Enseignement supérieur DAE rue Dutot, 61-65 F-75015 Paris Tel.: 33-1-40.65.66.19 Fax: 33-1-47.83.85.88 + Isabelle de la Croix (same address)	Yves Vallat
GRÆKENLAND	Theodoros Lianos DIKATSA Leoforos Sygrou 112 G-11741 Athènes Tel.: 30-1-9222526 Fax: 30-1-9218052 OEEK E. Mazias (Pdt) Tel.: 30-1-9717511 Fax: 30-1-9218348	Theodoros Lianos
IRLAND	Brendan O'Dea Higher Education Authority Fitzwilliam Square 21 IRL-Dublin 2 Tel.: 353-1-66.12.748 Fax: 353-1-66.10.492	Brendan O'Dea
ISLAND	Hördur Larusson Ministry of Education Sölvholsgötu, 4 IS - 150 REYKJAVIK Tel.: 354-5-60.95.91 Fax: 354-5-62.30.68	Mr. Thordur Kristinsson University of Iceland Sudurgata 101-Reykjavik Tel.: 354-525.4360 Fax: 354-525.4317 E-mail: Thordkrie hi.hi.is
ITALIEN	Armanda Bianchi Conti Presidenza Consiglio Ministri Ministerio Coordinamento Politiche Comunitarie Via Giardino Theodoli 66 I-00186 Roma Tel.: 39-6-67795322 Fax: 39-6-6991450	Alfredo Razzano CIMEA Fondazione Rui Viale XXI Aprile 36 I-00162 Roma Tel.: 39-6-86321.281 Fax: 39-6-86322.845

LAND	Kontaktsted 89/48	NARIC
LUXEMBOURG	Ernest Weis Ministère de l'Education nationale et de la Formation professionnelle 29 rue Aldringen L - 2926 LUXEMBOURG Tel.: 352-4785127 Fax: 352-4785130 Email: Weis@MEN.LU	Ernest Weis
NORGE	Frithjof Lund Ministry of Education, Research and Church Affairs P.O. Box 8119 N - 0032 OSLO Tel.: 47-22-24.77.36 Fax: 47-22-24.27.33 Email: X400 adresse: G=frithjof; S=lund; O=kuf; P=dep; A=telex; C=no Internet adr.: fl@kuf.dep.no	Kaja Schiøtz University of Oslo P.O. Box 1081 N-0317 Oslo Tel.: 47-22-85.88.60 Fax: 47-22-85.88.69 Email: kaja.schiotz@admin.ueo.no
NEDERLANDENE	L.A. de Bruin Haaksman (89/48) Informatie Centrum Richtlijn / Algemeen Stetsel - IRAS / B.P. 29777 NL - 2502 LT Den Haag Tel: 31-70.426.0390 / Fax: 31-70.426.0395 Vincent V. Esch (92/51) COLO / Bredewater, 8 / Postbus7259 / NL - 2701 AG Zoetermeer Tel: 31-79.52.26.00 Fax: 31-79.51.54.78	Kees Kouwenaar NUFFIC Kortenaerkade, 11 NL - 2518 AX Den Haag Tel: 31-70.426.02.60 Fax: 31-70.426.03.95
PORTUGAL	Manuela Paiva NP CIRAD Ministério da Educação Departamento da Ensino superior Av. Duque d'Ávila 137-4 P-1000 LISBOA Tel.:351-1-575292 Fax: 351-1-579617 Fernando Cabecinha (92/51) Instituto de Emprego e Formação Profissional Direcção de Serviços de Avaliação e Certificação Rua de Xabregas 52 P-1900 LISBOA Dra. Aline Rodrigues (92/51) Departamento do Ensino Secundário Ministério da Educação Avenida da Boavista 1311, 5º P-4100 PORTO Tel.: 351-2-6094367/6094363 Fax: 351-2-6094339	Maria dos Anjos Cohen Caseiro Núcleo Pedagógico Ministério da Educação Departamento do Ensino Superior Av. Duque d'Ávila, 137-4è Esq P - 1000 LISBOA Tel.: 351-1-357.5292/351-1-353.3223 Fax: 351-1-354.7873 Ms. Beatriz Canário Ministério da Educação Departamento do Ensino Superior Av. Duque d'Ávila, 137 - 4 P 1000 LISBOA

LAND	Kontaktsted 89/48	NARIC
DET FORENEDE KONGERIGE	<p>Carol Clark (89/48) Department of Trade & Industry Bay 212 Kingsgate House 66-74, Victoria Street UK - London SW1 Tel.: 44-171-215 4405/4648 Fax: 44-171-215 4489</p> <p>Mrs Carol Rowlands (92/51) Department for Education and Employment Room E4b Moorfoot UK - Sheffield S1 4PQ Tel.: 44-114-259.41.51 Fax: 44-114-259.44.75</p>	<p>Patricia Hubell NARIC The British Council Medlock Street UK - Manchester M15 4AA Tel.:44-61-957.70.65 Fax:44-61-957.75.61</p>
SVERIGE	<p>Marianne Hildebrand National Agency for Higher Education Box 7851 S - 103 99 Stockholm Tel.:+46.8.453.50.00 Fax: +46.8.453.5140</p>	<p>Marianne Hildebrand</p>